

Jaarverslag 2017

PPO Noord-Kennemerland

Inhoud

Algemeen	3
Verslag Toezichthouder	36
Financieel beleid en beheer	3
1.1. Allocatie en ondersteuningsmiddelen	3
1.2. Ondersteuning in natura	4
1.3. Overige kaders financieel beleid	5
1.4. Financieel beheer	5
1.5. Gezamenlijke exploitatie	5
Continuïteit	7
2.1. Leerlingenaantallen en prognose	7
2.2. Verevening	8
2.3. Personele bezetting	9
2.4. Huisvesting	9
2.5. Meerjarenbegroting	10
2.6. Vermogenspositie – meerjarenbalans	12
2.9. Risicomanagement	13
Toelichting op de jaarrekening	16
3.1. Exploitatieresultaat	16
3.2. Baten	16
3.3. Lasten	16
3.4. Treasury	17
Jaarrekening	17
Grondslagen	18
Balans per 31 december 2017	20
Staat van baten en lasten 2017	21
Kasstroomoverzicht 2017	22
Toelichting op de onderscheiden posten van de balans	23
Toelichting op de onderscheiden posten van de exploitatierekening	27
WNT	30
Accountantsverklaring	

Missie
Perspectief voor ieder kind.

Visie

Ons samenwerkingsverband verenigt 14 regionale schoolbesturen. Wij vinden dat ieder kind recht heeft op goed onderwijs. Daarom verbinden we onderwijsprofessionals, medewerkers jeugdhulp, kinderen en ouders.
Samen werken we aan passend onderwijs.

Kernwaarden

- Samenwerkend ✓
- Professioneel ✓
- Transparant ✓
- Flexibel ✓

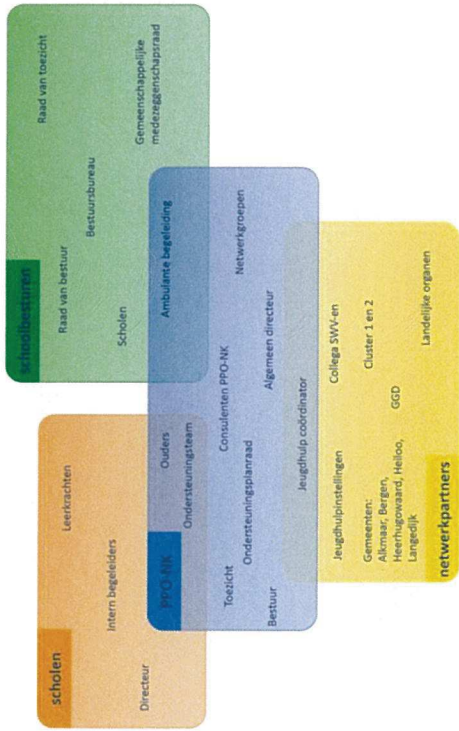
Het geheel van onze inspanningen ondersteunt de strategie m.b.t.:

- missie en visie
- wettelijke - maatschappelijke opdracht
- Professioneel proces t.b.v. ouders – kind – leerkracht

Conclusies

- De arrangeerroutes extra ondersteuning op de basisschool (incl. ambulante begeleiding) kenden dit schooljaar geen aanloopfase zoals vorig schooljaar en jaar daarvoor.
- De verschillen in benodigde extra ondersteuning worden duidelijker. Populatie en schoolkenmerken hebben hier invloed op. Zie data werkgebieden op pagina 20.
- Verschuiving 'aanvraag-denken' naar 'verantwoordelijkheids-denken' komt op gang.
- Realiseren van dekkend netwerk: continue proces en in ontwikkeling met verschillende partners. Van individueel ondernemen naar gezamenlijk ondernemen
- Gestart met inventarisatie onderwijszorg arrangementen. Data nog niet betrouwbaar door verschillen in interpretatie.
- Meer ondersteuningsvragen door:
 - meer gesprekken over wat kinderen nodig hebben
 - daardoor behoeften inzichtelijker.
 - toename van vroege interventies.
- Het preciezer kijken naar de behoeften van kind, leerkracht en ouders is op gang gekomen.
- Ondersteuningsvragen van kind, leerkracht en ouders worden vanuit onderwijsperspectief opgelost, zorgperspectief moet meer betrokken worden.
- Netwerkpartners: intensieve samenwerking tussen samenwerkingsverbanden nk en vijf gemeenten op verbinding onderwijs-jeugd. Zie paragraaf dekkend netwerk op pagina 18.
- Thuiszitters:
 - mei: regionaal pact gesloten
 - 2x per/jaar screening 5a vrijstelling

1. Regionaal

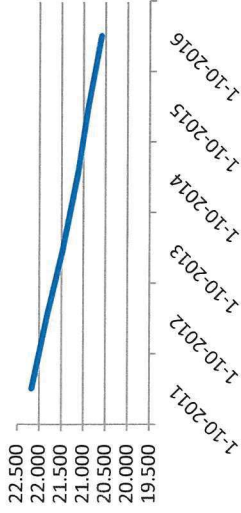
Aandachtspunten

- Van aanvraag-denken naar verantwoordelijkheids-denken: wat is nodig?
- Dekkend netwerk – Ondersteuningscapaciteit scholen: aandacht voor versterken van leerkrachtvaardigheden en innovatie
- Gebruik van budget innovatie voor individuele arrangementen
- Kwaliteit HGW: analyse en precieze afstemming
- Wat is onderwijs en wat is zorg
- Monitoring proces en resultaat aanpak thuiszitters.

Leerlingaantallen basisonderwijs, speciaal (basis)onderwijs

Leerlingaantallen regulier basisonderwijs

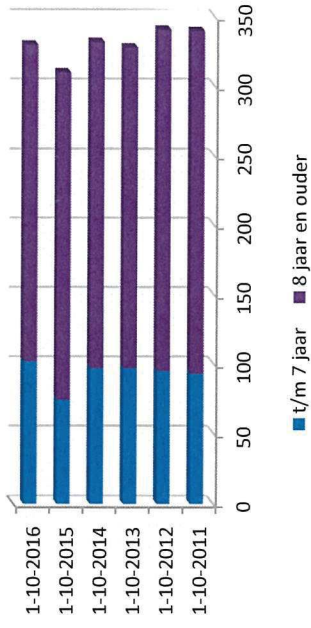
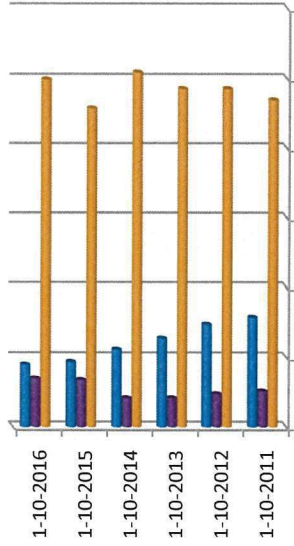
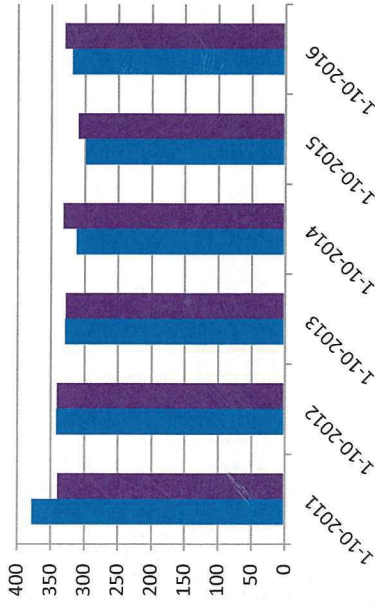
Regulier basisonderwijs

De dalende trend van aantal leerlingen zet voort t/m 2017-2018, met vanaf 2012 gemiddeld 1,46%. Vanaf schooljaar 2018-2019 blijft naar verwachting het leerlingaantal stabiel rond de 20.500 leerlingen. (Bron: <http://www.scenariomodelpo.nl/Report/Overview/0>)

SBO en SO

Ten opzichte van 2015 zijn leerlingaantallen in SBO en SO gestegen, op lange termijn blijven leerlingaantallen stabiel. Met het huidige aantal SBO (1,39%) en SO leerlingen (1,44%) zit de regio onder het landelijk gemiddelde SBO (2,35%) en SO (1,55%). Het aandeel leerlingen jonger dan 8 jaar is gestegen ten opzichte van vorig jaar, met name in onderwijszorggroepen. Dit door inzet op vroegsignalering.

Leerlingaantallen SBO en SO

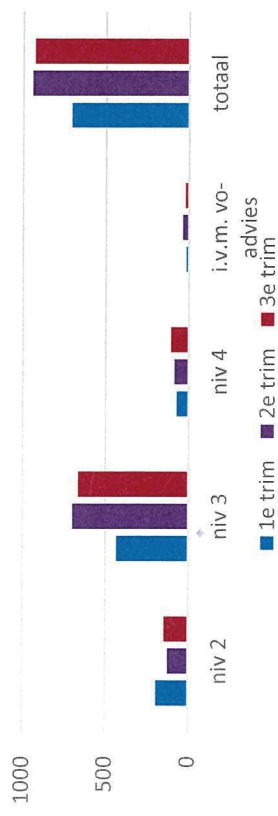

Overzicht gevoerde multidisciplinaire overleggen

als onderdeel van de arrangeerroute passend onderwijs

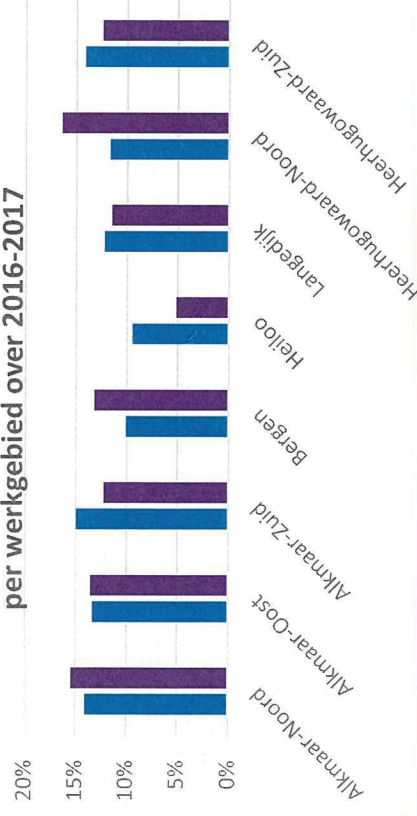
Totaal aantal MDO's dit jaar:	2579
- waarvan in het 1 ^e trimester	705
- waarvan in het 2 ^e trimester	943
- waarvan in het 3 ^e trimester	931

Ten opzichte van vorig jaar is dit een stijging van bijna 700 MDO's, gelijkmatig verspreid over de drie trimesters. Daarbij geldt in beide jaren dat het eerste trimester het minst aantal MDO's telt. Deze stijging zit voor 85% in het aantal MDO's op niveau 3; stijging van 1189 naar 1790.

- Binnen de voorzieningen van het virtueel expertise cluster werd dit jaar de consulent in het derde trimester bij 90 MDO's gevraagd. Er lijkt een toenemende behoefte aan ondersteuning door swv. Vragen over hoe je van signaleren naar handelen gaat en vragen over onderwijszorgarrangementen.
- Tijdelijke plaatsing van regulier naar S(B)O in het schooljaar 2016-2017, waarvan:
 - 14 observatie/interventieplaatsen in het SBO, waarvan 4 in het derde trimester
 - 13 observatie/interventieplaatsen in het SO. Waarvan 4 in het derde trimester
- Intensiteit van aantal MDO's afgezet tegen aantal leerlingen is het hoogst in Heerhugowaard-Noord en Bergen. Met de netwerkgroep monitor regio N-K zijn we aan het onderzoeken hoe we data kunnen combineren, om nader onderzoek te kunnen doen naar achterliggende oorzaken.

Verhouding aandeel leerlingen – aantal MDO's per werkgebied over 2016-2017

- Doorlooptijd:
Zodra er na het voeren van een MDO overeenstemming is gevonden kan de volgende dag al arrangement worden ingezet. Inzet AB en overdracht financiën gaan vlot.

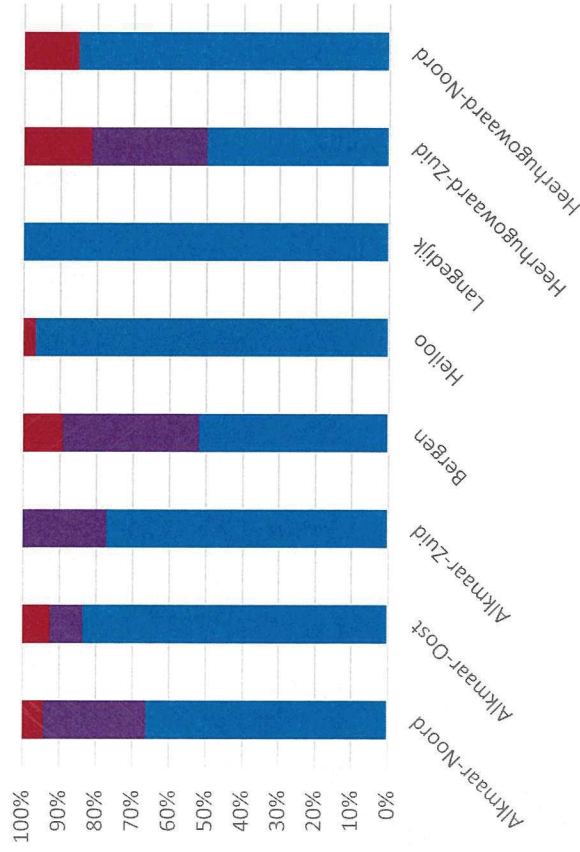
■ aandeel leerlingen per werkgebied ■ aandeel MDO's per werkgebied

Perspectief voor ieder kind

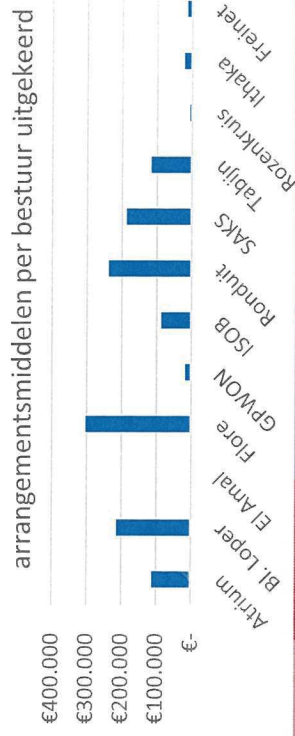
Extra ondersteuning op de basisschool met een arrangement

vanuit het budget werkgebieden (ondersteuningsniveau 2 en 3)

Eind stand budgetten 2016 - 2017

- De werkgebieden Heiloo en Langedijk hebben in het voorjaar incidenteel extra budget gekregen om te voorkomen dat er kinderen in de knel kwamen te zitten. Zij waren namelijk al bijna door hun budgetten heen. Dit extra budget is niet opgenomen in de grafiek hiernaast.
- Aan het eind van vorig schooljaar hadden alle werkgebieden behalve Heerhugowaard-Zuid (49%) en Heerhugowaard-Noord (82%) hun budgetten besteed. Met die budgetten waren al wel registraties van arrangementen opgenomen voor het jaar 2016-2017. Er is een eerste trend te zien van structureel overschot in Heerhugowaard-Zuid. Daarbij dient vermeld te worden dat dit werkgebied een deel van deze reserves uitgegeven heeft in 2016-2017. Zij zijn nu bezig met het opstellen van een innovatieproject.
- Van het budget van de werkgebieden van in totaal € 1.881.428 is in 2016-2017 € 1.312.628 uitgegeven. Een deel van de arrangementen die in 2016-2017 zijn gestart of verlengd werden meegerekend in 2015-2016, waardoor er nu sprake is van niet besteed budget. De werkgroep werkgebieden is bezig om reserveringsrichtlijnen op te stellen
- EI Amal heeft geen arrangementen ingediend.

Extra ondersteuning op de basisschool met een arrangement

vanuit het budget werkgebieden (ondersteuningsniveau 2 en 3) - vervolg

In 2016-2017 zijn in totaal 701 arrangementen gerealiseerd, waarvan:

- 635 voor individuele leerlingen;
- 59 voor een groep leerlingen en;
- 7 toepassingen van het innovatiebudget.

Hierbij hebben Heerhugowaard-Zuid en Alkmaar-Oost de meeste groepsarrangementen ingezet. Het aantal groepsarrangementen is procentueel sterk gedaald van 17% naar 8% ten opzichte van vorig jaar.

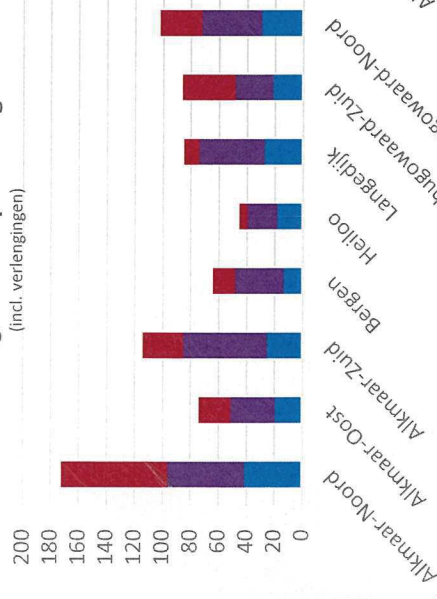
Ten opzichte van vorig jaar zijn er 124 arrangementen meer ingediend. De stijging komt mede door de verlengingen van ingezette arrangementen van vorig schooljaar.

De Plan-Do-Studie-Act-cyclus komt beter op gang, dit zien we terug in de aantallen kortdurende arrangementen en de bijbehorende verlengingen. Er werden dit jaar 385 verlengingen ingediend, waaronder verlengingen van verlengingen van (kort durende) arrangementen die vorig jaar waren opgestart.

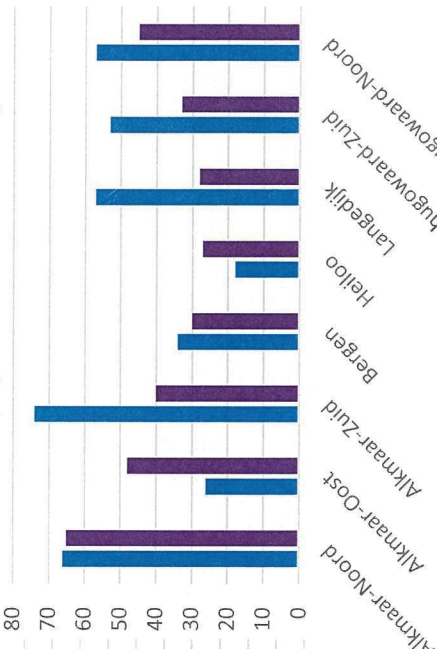
Er is dit jaar beter gekeken naar het soort ondersteuning die benodigd was. Daarbij hebben de werkgebieden zelf afwegingen gemaakt tussen arrangementen en financiën.

De werkgebieden verschillen van populatie, daardoor zijn vergelijkingen tussen de werkgebieden lastig te maken.

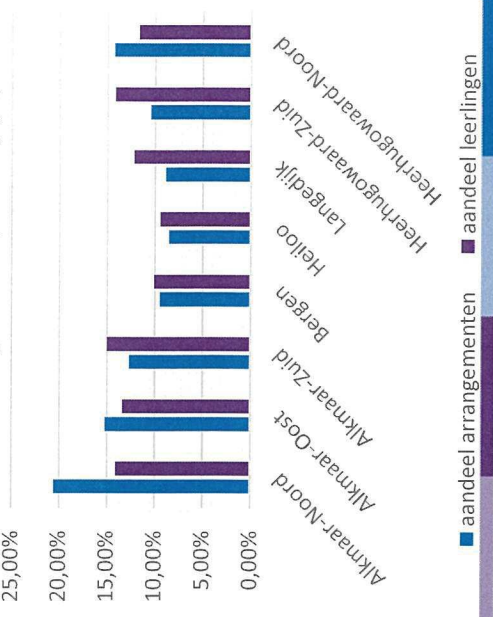
aantal arrangementen per werkgebied (incl. verlengingen)

aantal verlengingen versus nieuwe arrangementen

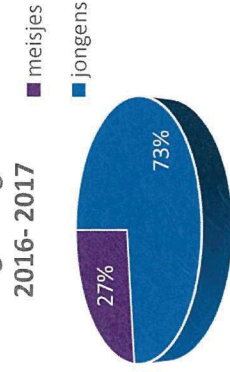
aandeel arrangementen (excl. verlengingen)

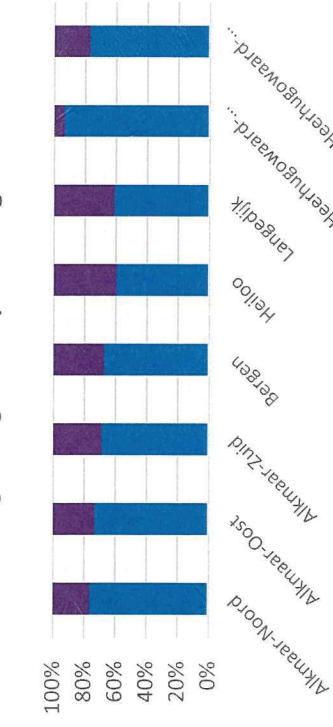
Extra ondersteuning op de basisschool met een arrangement

vanuit het budget werkgebieden (ondersteuningsniveau 2 en 3) – individuele arrangementen

Verdeling naar geslacht 2016-2017

Verdeling naar geslacht per werkgebied

Het grote aandeel jongens in Heerhugowaard-Zuid is ook in het 3^e trimester weer duidelijk zichtbaar. De verdeling van jongens en meisjes over de gehele regio blijft vrijwel constant.

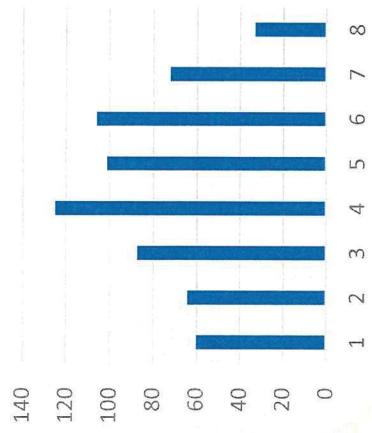
Van de ondersteuningscategorieën, zijn de categorieën van *gedragsinterventies* en *gestructureerde leeromgeving* het meest ingediend. Dit suggereert dat arrangementen op dit gebied in totaal langer duren dan de anderen.

Ten opzichte van vorig jaar zijn de ondersteunings-categorieën *ondersteunende leeromgeving* en *uitdagende leeromgeving* gedaald in aantallen.

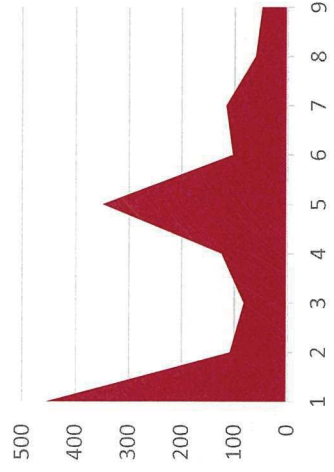
Binnen alle leerjaren geeft het swv ook dit jaar weer de meeste ondersteuning in de middenbouw. Een opvallend verschil zit in de groep 3 van vorig jaar, de huidige groep 4, die vorig jaar relatief weinig arrangementen hadden en nu een verhoudingsgewijs sterke stijging laat zien.

Door de totale toename in arrangementen is er nog weinig te zeggen over het effect van de ingezette preventie bij de jonge leerjaren 1 en 2.

Verdeling naar leerjaar

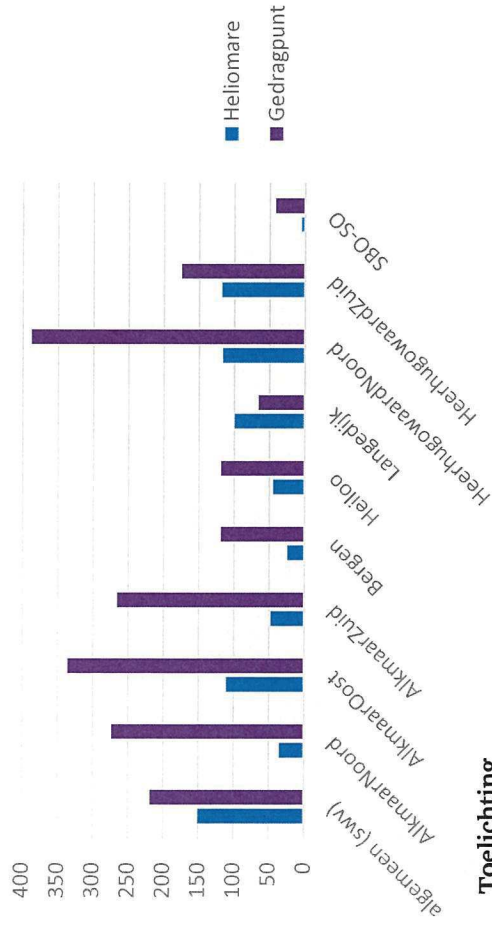
Verdeling naar ondersteuningscategorieën

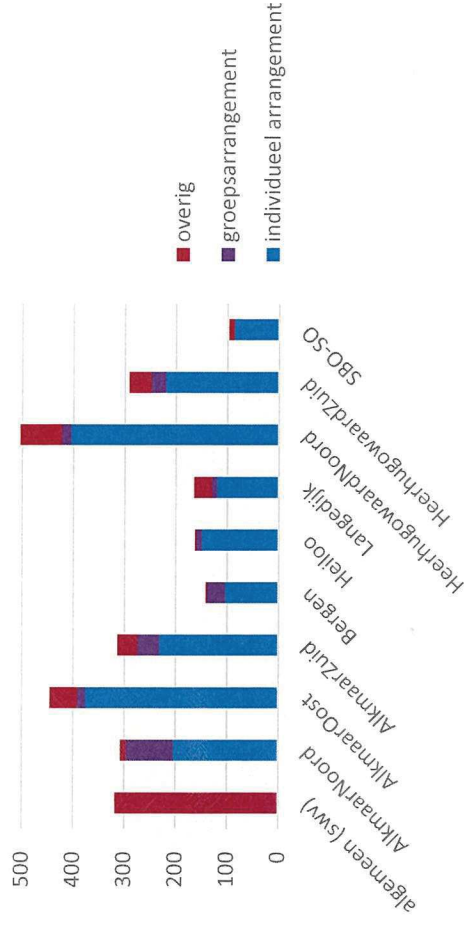

Extra ondersteuning op de basisschool door ambulante begeleiders

Inzet in werkgebied per organisatie in uren (3^e tri)

Inzet in werkgebied per categorie in uren (3^e tri)

Toelichting

Onder 'Algemeen' vallen uren die geregistreerd zijn voor administratie, registratie, collegiale consultatie etc.

Algemene bevindingen

- Ambulant begeleiders worden goed ingezet op hun deskundigheid
- Inzet voornamelijk op versterken leerkrachtvaardigheden; co-teaching
- Ambulant begeleiders, consultants en scholen werken intensief samen en houden rekening met hun eigen rol en verantwoordelijkheid
- Eigenaarschap en zorgplicht scholen staat voorop en consultants en AB'ers ondersteunen scholen om dat te realiseren.
- Arrangeerroutes zijn helder.
- Verbeterslag gemaakt in registraties, maar nog niet helemaal betrouwbaar doordat uniformiteit registratie nog ontbreekt. Hierdoor geen basis voor vergelijking met vorig trimester.

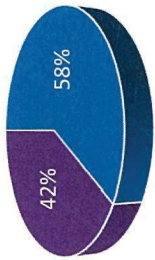

Overzicht afgegeven toelaatbaarheidsverklaringen

Totaal zijn er 444 TLV's afgegeven dit jaar, waarvan:

- 263 nieuwe TLV's en;
 - 181 verlengingen of 'herindicaties'.
- Dat zijn exact evenveel TLV's als in 2015 - 2016.

Gemiddelde leeftijd

- >8 jaar (gemiddeld 11 jaar)
- <8 jaar (gemiddeld 6 jaar)

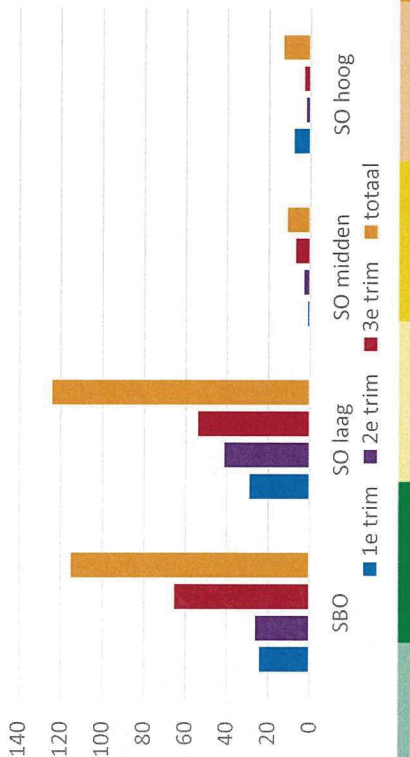
Gemiddeld worden TLV's afgegeven voor 2 jaar en 2 maanden. Waarbij 100% TLV aanvragen toelaatbaarheid worden afgegeven, binnen het wettelijke termijn van 6 weken.

- 2 wekelijks toewijzingscommissie bijeenkomsten
- S(B)O betrokken bij MDO
- Ouders hebben vooraf S(B)O bezocht en geven instemming

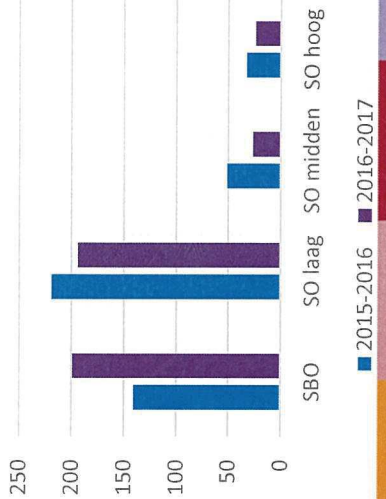
In het derde trimester zijn er 5 leerlingen van het SO en 1 van het SBO teruggestroomd naar het reguliere basisonderwijs, waaronder een kind met fysieke beperkingen. Vanuit het SBO zijn dit jaar 13 leerlingen naar het SO gegaan. Vanuit het SO zijn dit jaar 3 leerlingen naar het SBO gegaan.

De toewijzingscommissie heeft in juni en juli scholing gehad voor verdieping en herijking van de werkwijze. De feedback van de trainer: hoge standaard van professionele betrokkenheid, goede dossierkennis en respectvolle en integere werkwijze.

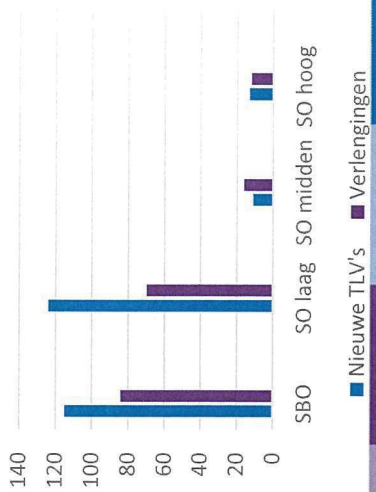
aantal afgegeven TLV's

totaal afgegeven TLV's

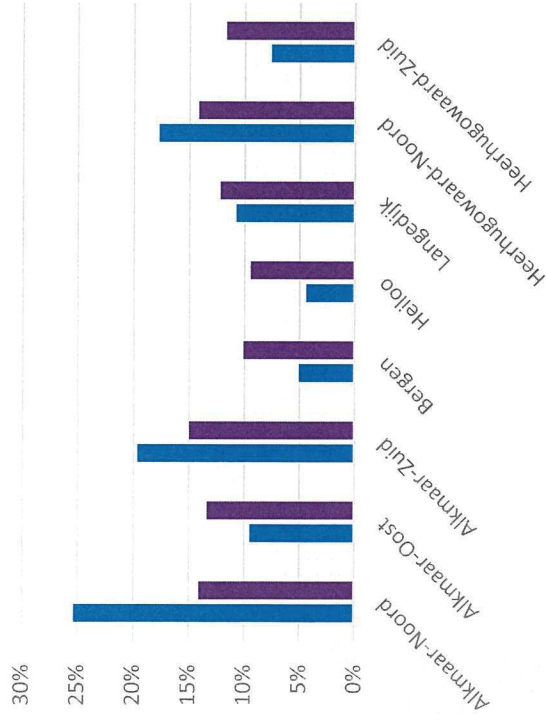
afgegeven TLV's

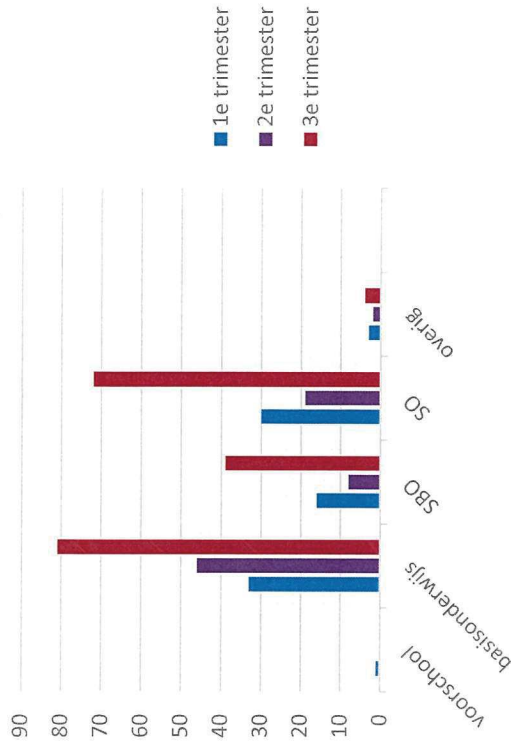

Overzicht afgegeven toelaatbaarheidsverklaringen vervolg

TLV-aanvragen afgezet tegen aandeel leerlingen

plaats van herkomst TLV-aanvragen

Plaats van herkomst - basisscholen

- 1^e tri: 25,5% van scholen, gemiddeld 1,32 per school.
- 2^e tri: 32,6% van scholen, gemiddeld 1,45 per school.
- 3^e tri: 48% van scholen, gemiddeld 1,6 per school.

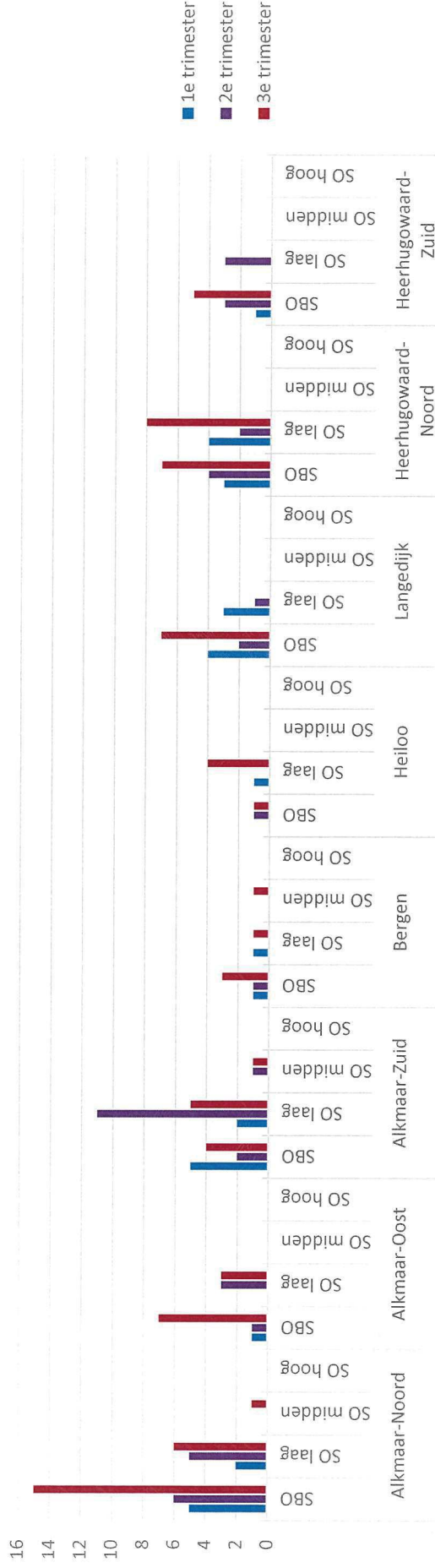
Het aantal TLV-aanvragen vanuit het regulier basisonderwijs was het afgelopen jaar 36%. Vorig jaar betrof dit 26%. De oorzaak van deze stijging is niet helder en wordt nader onderzocht.

De piek in het derde trimester voor de aanvragen van de TLV's wordt verklaard doordat TLV's altijd als einddatum 31 juli hebben.

Overzicht afgegeven toelaatbaarheidsverklaringen vervolg

aantal aangevraagde TLV's per werkgebied per trimester

In deze grafiek is te zien wat voor TLV's er in de werkgebieden aangevraagd werden per trimester. De piek bij Alkmaar-Oost van vorig jaar in het aantal TLV's is dit jaar niet meer terug te zien.

De piek in het derde trimester voor de aanvragen van de TLV's wordt verklaard doordat TLV's altijd als einddatum 31 juli hebben.

Thuiszitters Door de gemeenten, opgave aan de inspectie - situatieschetsen

	15-09-2016	15-12-2016	15-03-2017	15-06-2017
Relatief verzuim Ingeschreven, <16u in 4w, >4w ong. afw.	-	3 3 Heerhugowaard	-	2 2 Heiloo
Langdurig relatief verzuim Ingeschreven, >4w. en <3mnd ong. afw.	-	8 5 Alkmaar 1 Heiloo 2 Heerhugowaard	4 1 Alkmaar 3 Heerhugowaard	3 3 Heerhugowaard
Absoluut verzuim Niet ingeschreven – wel leerplichtig	-	4 4 Alkmaar	8 7 Alkmaar 1 Langedijk	3 3 Alkmaar
Vrijstelling 5a niet in staat onderwijs te volgen reden psychisch/ lichamelijk	17 13 Alkmaar 2 Heiloo 2 Heerhugowaard	22 13 Alkmaar (95% EMB) 1 Heiloo 8 Heerhugowaard Gestart screening 5a met swv	25 15 Alkmaar 3 Bergen 1 Heiloo 6 Heerhugowaard	16 15 Alkmaar 1 S(B)O
Vrijstelling 5b bezwaar onderwijsrichting	18	6	18 8 Alkmaar 4 Heiloo 6 Heerhugowaard	27 16 Alkmaar 2 Heiloo 6 Heerhugowaard 3 Bergen
Vrijstelling 5c volgt onderwijs in buitenland	5	6	8 4 Alkmaar 1 Heiloo 3 Heerhugowaard	-
Langdurig ziek Thuis door ziekte, reden psychisch / lichamelijk >4w				20 9 Alkmaar 4 Heiloo 7 Heerhugowaard

De tabel hiernaast laat vier verschillende situatieschetsen (momentopnamen) zien op waarbij geteld is door de leerplichtambtenaren hoeveel kinderen in welke gemeenten thuis zitten.

Deze inventarisatie is conform de definitie (leerplicht) van de leerplichtambtenaren. De definitie van de categorie staat beschreven in de meest linker kolom.

Aan de hand van deze tabel kunnen geen uitspraken gedaan worden over het proces.

Leerlingen kunnen met deze registratie niet gevolgd worden. Ook leerlingen die tussen deze data thuis hebben gezeten en ondertussen weer onderwijs volgen zijn niet opgenomen in deze tabel.

Dreigende thuiszitters Door de consulenten-situatieschets op 15 juni

	Alkmaar	Heerhugowaard	Heiloo	Bergen	Langedijk	S(B)O
<p>Scenario A Substantiele aanpassingen (in klas/op school) om leerling op school te laten zijn en onderwijs te laten volgen. Leerling profiteert niet van aanbod/aanpassingen (didactisch en sociaal-emotioneel), wordt niet zelfredzamer in schoolgang (arrangementondersteuning >10u per week)</p>	4	-	1	-	-	-
<p>Scenario B Aanpassingen in onderwijstijd voor behoud welbevinden leerling, (nog) geen vrijstelling afgegeven door Jeugdarts.</p>	5	2	-	-	-	1
<p>Scenario C Leerling brengt frequent/structureel tijd door buiten klas, geen onderwijs bevoegd persoon (geoorloofd spijbelen)</p>	1	2	-	-	-	-
<p>Scenario D Geen vertrouwen in samenwerking leerling, ouders, school. Dreigende schorsing/verwijdering. School/bestuur kan op korte termijn niet voldoen aan ondersteuningsbehoefte(n).</p>	1	2	1	1	-	3
<p>Combinatie van scenario's of anders</p>	-	8	-	-	-	2

De tabel hiernaast geeft een telling van de dreigende thuiszitters door de consulenten in samenspraak met interne begeleiders op school op 15 juni.

Dit zijn de leerlingen waarvan de gedacht wordt dat er snel gehandeld dient te worden om te voorkomen dat de kinderen thuis komen te zitten. Er is hierbij dus geen vaste definitie gehanteerd voor de dreigende thuiszitters. De netwerkgroep thuiszitters is bezig met het bestuderen van deze gegevens en het scherper krijgen van de registratie.

Aan de hand van deze tabel kunnen geen uitspraken gedaan worden over het proces. Leerlingen kunnen met deze registratie niet gevolgd worden. Ook kinderen die voorafgaande aan 15 juni geholpen zijn, zijn niet opgenomen in deze tabel. Daardoor is het lastig uitspraken te doen op basis van deze data.

(Dreigende) Thuiszitters Door de consulenten - een eerste procesregistratie:

hoe is het nu met de leerlingen uit de situatieschets van 15 maart, op 15 juni

	Alkmaar	Heerhugowaard	Langedijk
Geplaatst op een basisschool binnen PPO-NK	-	4	1
Geplaatst binnen het SBO	3	1	-
Geplaatst binnen het SO	1	1	1
Geplaatst binnen een onderwijszorggroep	1	-	-
Zorgbegeleiding bovenliggend, weinig tot geen onderwijs	2	1	-
School vastgesteld en thuiszitter heeft perspectief, maar is in afwachting van plaatsing	1	2	-
In gesprek met een optionele school en thuiszitter heeft perspectief	-	4	1
In gesprek met een optionele school	-	2	-
Thuis met perspectief	1	1	-
Thuis zonder perspectief	-	-	-

- De consulenten gaan in op de (dreigende) thuiszitters, dat zijn leerlingen waarbij er gedacht wordt dat er snel gehandeld moet worden om te voorkomen dat de kinderen thuis komen te zitten. De consulenten (preventieve definitie) hanteren dus een andere definitie dan de leerplichtambtenaren (leerplichtwet). Vanaf 2017-2018 gaan de consulenten en leerplichtambtenaren informatie met elkaar delen om te komen tot een gezamenlijke monitor. Hierdoor zullen er in de toekomst minder kinderen onopgemerkt blijven en kan er sterker worden ingezet op preventie. Een aandachtspunt voor het komende trimester is een betere registratie van deze dreigende thuiszitters.
- Totaal waren er op de situatieschets van 15 maart 27 thuiszitters. Daarvan volgen drie maanden later:
 - 12 kinderen weer onderwijs;
 - hebben 3 kinderen weinig onderwijs, omdat zorgbegeleiding bovenliggend is;
 - en zitten 12 kinderen nog thuis zonder onderwijs en/of perspectief.
- In de tabel van de thuiszittersregistratie zijn enkel Alkmaar, Heerhugowaard en Langedijk opgenomen. In Heiloo en Bergen waren geen (dreigende) thuiszitters op het fotomoment van 15 maart 2017.

Nieuwkomers netwerkgroep

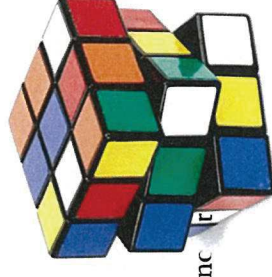
Focus netwerkgroep nieuwkomers

- Opdracht: organiseren van kwalitatief dekkend netwerk voor onderwijs aan nieuwkomers.
- Uitvoering: één regionale centrale taalvoorziening is niet passend/ haalbaar gebleken voor deze regio. Om die reden gekozen voor taalvoorzieningen binnen de vijf gemeenten. Ook keus voor taalvoorziening per gemeente niet haalbaar. Bestuurlijk en gemeentelijk zijn er keuzes gemaakt, waardoor opdracht andere vorm krijgt.
- Bevindingen: Netwerkgroep vindt elkaar en leert van elkaar. Op gemeentelijk niveau worden zaken rondom nieuwkomersonderwijs opgepakt en zoeken desbetreffende bestuurders en beleidsmedewerkers elkaar op. Daarin ziet de netwerkgroep een positieve ontwikkeling. Taalvoorzieningen in de gemeenten zijn afhankelijk van gemeentelijke (financiële) inzet en toestroom van nieuwkomersleerlingen. Daardoor verschillen tussen in mogelijkheden voor onderwijs van nieuwkomers.
- Focus: netwerkgroep is een leernetwerk die gezamenlijke knelpunten uitzoekt en oplost.

Activiteiten

- Routekaart taalvoorzieningen gemeente Alkmaar is bijgesteld met betrokken bestuurders.
- Toestroom nieuwkomers PO-leeftijd lager dan verwacht. Een aandachtspunt is nareizigers goed blijven monitoren.
- Meer gemeentelijk dan regionale afspraken over taalvoorzieningen.
- Knelpunt: intensiteit van aanbod voor nieuwkomer afhankelijk van woonplaats.
- Versterken toeleiding naar taalklassen via netwerkpartners (Vluchtelingenwerk/ Inova/ gemeenten)
- Versterken doorgaande lijn naar en met VO
- Aanstelling ambulant begeleider nieuwkomers streven pilot per november 2017-2018. onderzoek naar behoeftes in de regio, ambulant begeleider voorziet daarin.

Dekkend netwerk ondersteuning en voorzieningen

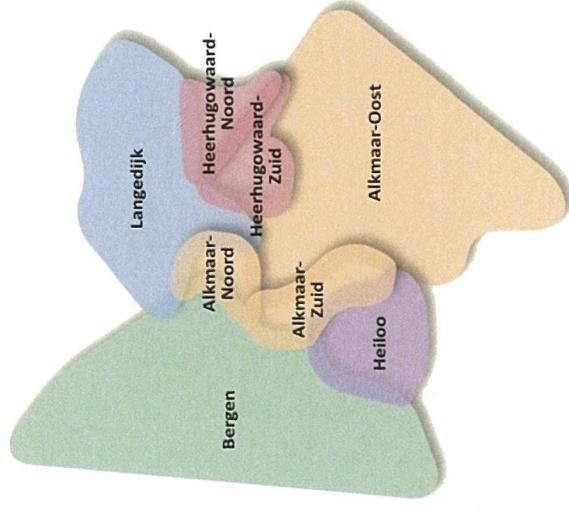
1. Basis- lichte ondersteuning:
 - Vergelijkbare schoolondersteuningsprofielen nodig voor basis-/lichte ondersteuning
 - Nieuw format schoolondersteuningsprofiel samen met beleidsmedewerkers ontwikkeld met instemming bestuurscommissie en deadline inleveren is 15 september.
 - In overleg met directeuren scholingsbijeenkomst voor december 2016 gepland
 - Deelname scholing op basis van vrijwillige inschrijving: in plaats van 1 bijeenkomst 5 bijeenkomsten nodig
 - Niet alleen directeuren maar ook ib-ers willen deelnemen
 - Evaluatie: tot nu toe ongeveer 75 deelnemers geweest. Eerste groep was positief – 2e en 3e groep werd gedeelte van bijeenkomst gedomineerd door enkele directeuren die het als bureaucratiesch en opgelegd zien – na inhoudelijke bestudering lichte nuancering. 1/3 van de directeuren zeer positief – vinden het interessant voor hun school en aantal willen het bespreken met hun team
 - Bovenstaande besproken met beleidsmedewerkers: verrast dat dit is ontstaan
 - Ontwikkelende bewustwording ondersteuningscapaciteit basis-/lichte ondersteuning versus extra ondersteuning
 - HGW kwaliteitsslag nodig; acties: scholing leerkrachten TOP dossier, meso gesprekken en trajectbegeleiding.
2. Extra ondersteuning op basisscholen:
 - Vraag regionaal in clusters onderwijsbehoeften: structuur – taalontwikkeling – gedrag
 - Per school en per werkgebied tekenen zich verschillen af; populatie een mogelijke indicator
 - Arrangementen hoofdbegaafden die meer nodig hebben dan plusklas: in Bergen gestart met scholing vroeg signalering hoogbegaafdheid.
3. Voorzieningen:
 - OZA 3-7 jarigen in Heerhugowaard gestart en voor de regio gezamenlijk met zorg en onderwijs ontwikkeld – maatschappelijke businesscase is in de maak
 - Onderwijszorg voor hoogbegaafde kinderen: met netwerkgroep hoogbegaafdheid heeft proeftuin Trimaran opgezet en vastgelegd in MBc. Proeftuin van onderwijszorgarrangement voor hoogbegaafde kinderen die vastgelopen zijn in hun ontwikkeling. Start Trimaran 25 september 2017

Dekkend netwerk aansluiting jeugdhulp en onderwijs

- Zorg en onderwijs ontmoeten elkaar regelmatig; wat is onderwijs en wat is zorg is een vraagstuk wat aandacht verdient
- In Alkmaar en Heerhugowaard voeren jeugdhulp en consulent meso-gesprekken met directeuren en ib'ers
- Op casusniveau wordt jeugdhulp bijgeschakeld; rendement nog niet te beoordelen
- Gemeenten en swv-en werken aan gezamenlijke ambitie – gezamenlijke transitieagenda
- Stichting Kanz klas, voor kinderen met een vrijstelling of meervoudig ernstig beperkte kinderen is in ontwikkeling en start op 1 september 2017.
- Wachtlijden jeugdhulp is een zorgpunt, is onder de aandacht gebracht bij de gemeente. Hierdoor zijn extra onderwijszorg- arrangementen nodig op de school.
- Twee bestuurlijke gemeentes conferenties en gezamenlijke visie zijn gehouden en thuiszitterspact is ondertekend door PO en VO.
- OZG de Alk (samenwerking Heliomare Onderwijs en de Waerden) in voorbereiding, wordt pilot vanuit leer/werkbijeekomst Integrale aanpak onderwijs en zorg.
- De BOB klas (Begeleiding Onderwijs Behandeling) is in voorbereiding. Doelgroep: 7 tot 12 jaar, gemiddeld intelligent of hoger, gedrag voorliggend. Start in september

2. Werkgebieden

Het geheel van onze inspanningen

- faciliteert professionals in het operationele proces om ouders – kind – leerkracht optimaal te ondersteunen; biedt ieder kind en ouder perspectief.

Conclusies

- Verschillen tussen werkgebieden langzaamaan zichtbaar.
- Handelingsgericht arrangeren is in ontwikkeling en blijkt uit verslagen werkgebieden en scholing TOP dossier.
- Heiloo en Langedijk: budget verhoogd door dreigend te kort.
- Kritische kijk op mogelijkheden binnen basis- en lichte ondersteuning, gezamenlijke afspraken hierover worden gemaakt.
- Belang van overleggen binnen werkgebied wordt steeds meer ingezien, actiepoint om hier alle scholen bij te betrekken.
- Versterking eigenaarschap, gezamenlijke regie en netwerk in.
- Doelmatige inzet van de middelen voor de extra en zware ondersteuning.

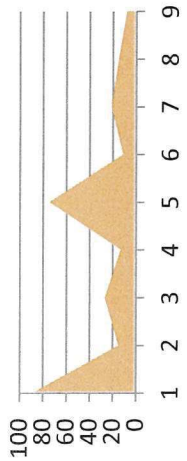
Aandachtspunten

- Uitputting van budget in relatie tot periode van het jaar. Ervaring nodig in relatie verloop uitputting en de mate van uitputting.
- Gevoelde concurrentie tussen schoolbesturen belemmert eerlijk delen van leerervaringen.

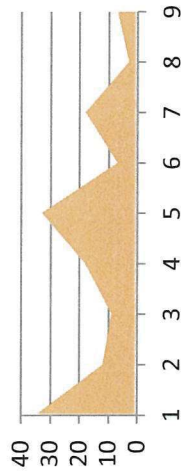

Verschillen per werkgebied arrangementen per ondersteuningscategorie

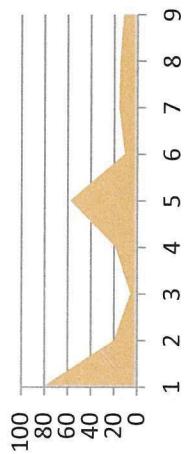
Alkmaar-Noord

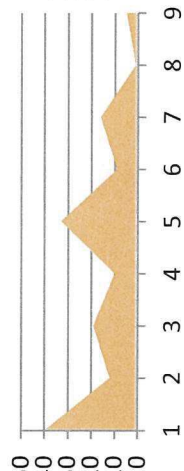
Alkmaar-Oost

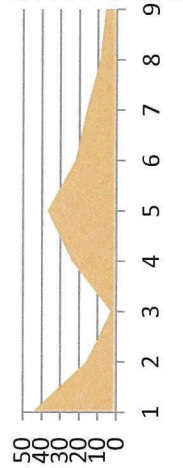
Alkmaar-Zuid

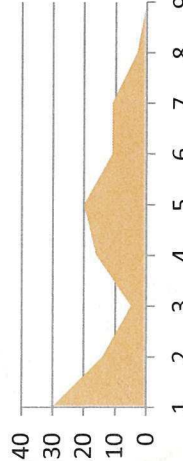
Bergen

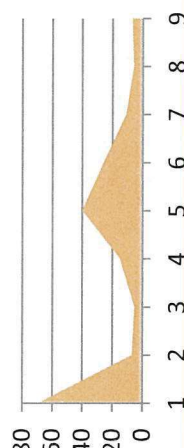
Langedijk

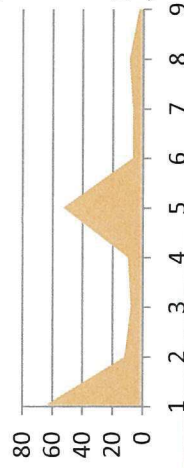
Heiloo

Heerhugowaard-Noord

Heerhugowaard-Zuid

Het overzicht hiernaast laat zien hoe de verdeling van arrangementen over de verschillende ondersteuningscategorieën verspreid is per werkgebied.

Over het algemeen is dezelfde tendens terug te zien bij de verschillende werkgebieden. De

ondersteuningscategorieën gestructureerde leeromgeving (1) en gedragsinterventietechnieken (5) komen het vaakst voor.

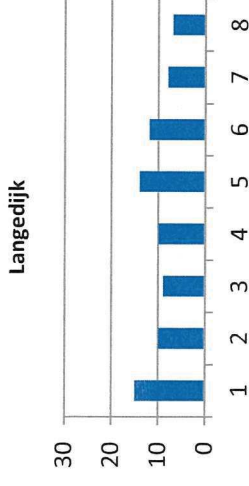
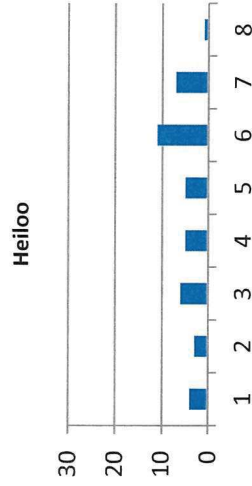
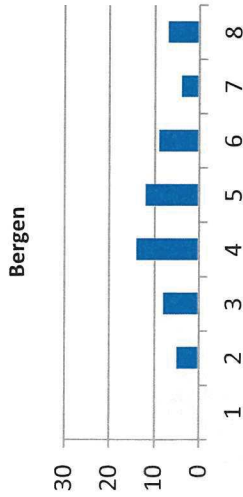
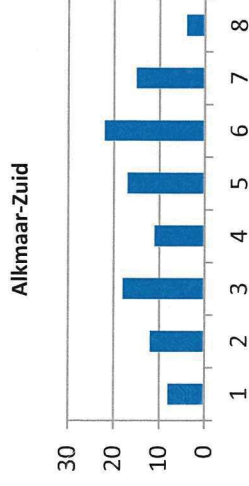
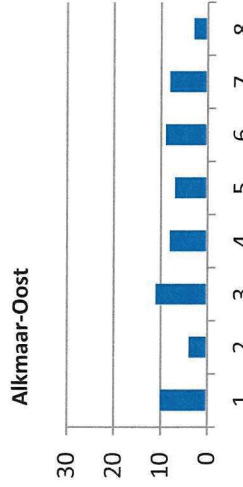
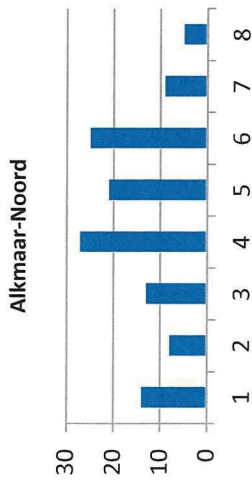
Een jaar geleden was de categorie taal- en communicatieve leeromgeving (4) een van de meest ingediende ondersteuningscategorieën (400 maal), samen met gestructureerde leeromgeving.

Leeswijzer: let op de schaal van de verticale as.

Verschillen per werkgebied arrangementen per leerjaar

Het overzicht hiernaast laat zien hoe de verdeling van arrangementen over de verschillende leerjaren verspreid is per werkgebied.

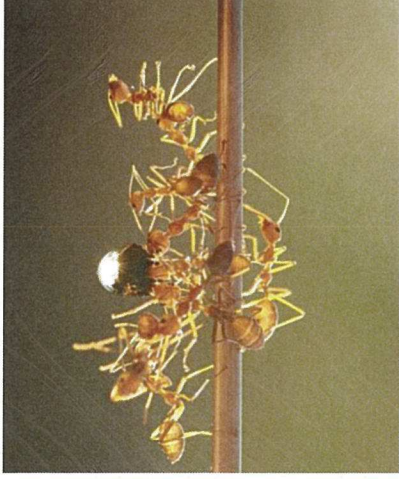
Er zit veel verschil in de inzet van arrangementen per werkgebied.

Opvallend is dat Heiloo de meeste arrangementen heeft zitten in de hoge leerjaren, daar waar de rest van de werkgebieden.

Daarnaast lijkt Alkmaar-Zuid het meest op het gemiddelde over alle werkgebieden genomen. En heeft Langedijk de meest gelijke verdeling.

Voor volgend jaar wordt het interessant om te kijken in hoeverre deze verdeling door groeit.

3. Voorzieningen

De voorzieningen binnen Noord-Kennemerland werken samen als een virtueel expertise cluster. Het virtuele expertise cluster bundelt de krachten en deskundigheid, zodat we flexibele integrale oplossingen bieden op alle specialistische ondersteuningsvragen van kinderen, ouders en scholen op de basisschool of binnen de voorziening. Om dat te kunnen realiseren vinden we het gemeenschaps- en netwerk denken belangrijk. Dit betekent dat we ontschot denken en handelen.

Aandachtspunten

- Nadruk op onderwijsperspectief, zorgperspectief moet meer meegenomen worden.

Het geheel van onze inspanningen faciliteert professionals in het operationele proces om ouders – kind – leerkracht optimaal te ondersteunen.

Conclusies

- Enkele s(b)o's geven signaal vol – zijn in gesprek (situatie Alkmaar). Dit komt door de combinatie van een inhaalslag en inzet op vroegtijdige signalering.
- Gezamenlijke reflectieve dialoog trimesterrapportage.
- De grens in het bieden van ondersteuning is gespreksonderwerp.
- Kinderen worden soms te laat verwezen; wens s(b)o hen eerder in te schakelen en verwijzingen in groep 8 is geen goede optie.
- In gesprek uitbreiding virtueel expertise cluster met andere type zorgvoorzieningen.
- Denktank uitvoerenden s(b)o voorzieningen is gestart mei 2017 in de vorm van netwerkgroep speciale voorzieningen (onderwijs en andere speciale instellingen) met alle IB'ers, zorgcoördinatoren en orthopedagogen o.l.v consultant (SO/SBO)

Verdeling afgegeven TLV's speciaal (basis)onderwijs

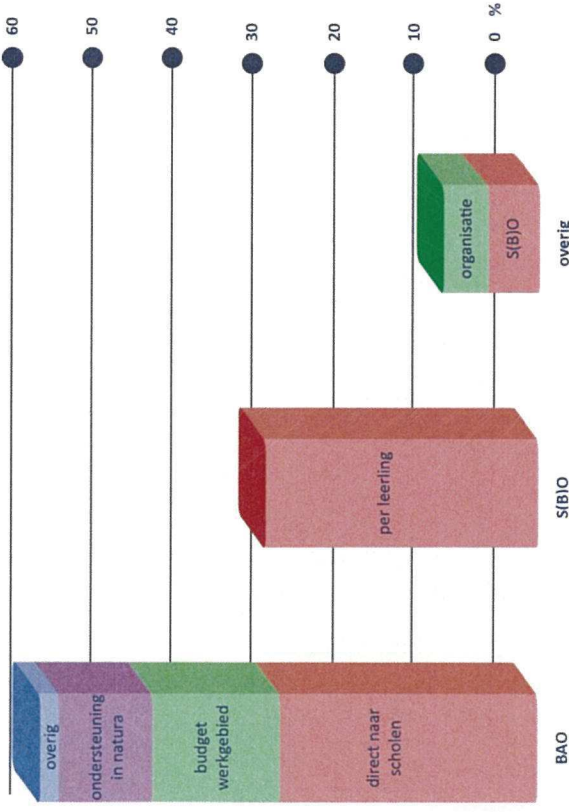

	1e trimester	2e trimester	3e trimester	Totaal
SBO				
Nexus	15	10	25	50
SBO De Piramide	11	6	25	42
SBO De Vlindertuin	9	10	28	47
Totaal SBO	35	26	78	139

Hiernaast is een overzicht van de TLV's die afgegeven zijn binnen de voorzieningen.

SO				
OZG SO Antonius	3	6	7	16
OZG SO De Spinaker	5	9	14	28
SO Antonius	10	5	13	28
SO De Alk	11	7	17	35
SO De Ruimte	4	3	19	26
SO De Spinaker	13	18	40	71
Overig	2	1	2	5
Totaal SO	48	49	112	209
Eindtotaal	83	75	190	348

4. Financien

Het geheel van onze inspanningen
• faciliteert professionals in het operationele proces om ouders – kind – leerkracht optimaal te ondersteunen

- ondersteunt de strategie m.b.t.
 - missie en visie
 - wettelijke en maatschappelijke opdracht

Conclusies

- Alle uitgaven vallen binnen de begroting.
- Het aantal SBO-leerlingen waarvan de verwijzende basisschool in een ander samenwerkingsverband ligt, is groter dan aanvankelijk voorspelt.
- Professionalisering werkveld: accent uitgaven in 1^e trimester door TOP-dossier scholing ib-ers.

begroot Realisatie
2016-2017 2016-2017 verschil

BATEN

I Rijksbijdragen

1.	lichte ondersteuning personeel	€ 3.278.005	€ 3.293.875	€ -15.870
2.	lichte ondersteuning materieel	€ 155.370	€ 154.205	€ 1.165
3.	zware ondersteuning personeel	€ 6.836.491	€ 6.869.746	€ -33.255
	correctie i.v.m. verevening	€ 1.601.586	€ 1.609.376	€ -7.790
	SO-plaatsen 1 oktober personeel	€ -3.407.622	€ -3.421.857	€ 14.235
4.	zware ondersteuning materieel	€ 649.016	€ 619.175	€ 29.841
	correctie i.v.m. verevening	€ 192.051	€ 192.050	€ 1
	SO-plaatsen 1 oktober materieel	€ -300.325	€ -300.325	€ -0
5.	impuls schoolmaatschappelijk werk	€ 32.993	€ 31.267	€ 1.726
	totaal rijksbijdragen	€ 9.037.565	€ 9.047.512	€ -9.947

II Overige baten

1.	inkomend grensverkeer sbo	€ 9.000	€ 44.503	€ -35.503
2.	overdracht SBO <2%	€ 469.102	€ 469.102	€ 0
3.	financiële baten	€ 1.000	€ 2.455	€ -1.455
4.	UWV ziektewet/vangnet	PM	€ 6.988	€ -6.988
5.	overige baten	€ 9.000	€ 44.503	€ -35.503
	totaal overige baten	€ 479.102	€ 523.048	€ -43.946

totaal baten **€ 9.516.667** **€ 9.570.561** **€ -53.894**

OVERDRACHTEN (overige negatieve baten)

	Begroot 2016-2017	Realisatie 2016-2017	verschil
I ondersteuningsniveau 0 en 1			
1. basisondersteuning regulier onderwijs (€ 115,- II)	€ 2.401.545	€ 2.401.545	€ 0
II ondersteuningsniveau 2 en 3			
2. verlenging overgangsregeling (€ 65,- per leerl)	€ 1.357.395	€ 1.357.395	€ -0
3. ondersteuningsniveau 2-3 via werkgebieden	€ 1.950.000	€ 1.313.609	€ 636.391
III ondersteuningsniveau 4 SBO			
3. crisisopvang 10 plaatsen	€ 100.000	€ 100.000	€ 0
4. verlenging overgangsregeling LGF	€ 100.000	€ 100.000	€ 0
5. uitrol beleid	€ 150.000	€ 271.022	€ -121.022
IV ondersteuningsniveau 4 SO			
6. peidatum 1 februari	€ 386.875	€ 386.875	€ 0
7. crisisopvang 10 plaatsen	€ 100.000	€ 100.000	€ 0
8. uitrol beleid	€ 200.000	€ 200.000	€ -0
totaal overdrachten	€ 6.745.815	€ 6.230.445	€ 515.370

	begroot		realisatie		verschil
	2016-2017	2016-2017	2016-2017	2016-2017	
LASTEN					
I management & organisatie					
1.1.	€ 210.000	€ 182.523	€ 182.523	€ 27.477	
1.2.	€ 40.000	€ 153.408	€ 153.408	€ -113.408	
1.3.	€ 2.000	€ 9.440	€ 9.440	€ -7.440	
1.4.	€ 3.000	€ 2.633	€ 2.633	€ 367	
1.5.	€ 25.000	€ 20.614	€ 20.614	€ 4.386	
1.6.	€ 8.000	€ 12.351	€ 12.351	€ -4.351	
2.1.	€ 40.000	€ 47.843	€ 47.843	€ -7.843	
2.2.	€ 5.000	€ 931	€ 931	€ 4.069	
3.1.	€ 10.000	€ 11.948	€ 11.948	€ -1.948	
3.2.	€ 2.000	€ 3.871	€ 3.871	€ -1.871	
3.3.	€ 18.000	€ 22.707	€ 22.707	€ -4.707	
3.4.	€ 3.300	€ 3.240	€ 3.240	€ 60	
3.5.	€ 9.000	€ 3.678	€ 3.678	€ 5.322	
3.6.	€ 5.000	€ -	€ -	€ 5.000	
3.7.	€ 20.000	€ 20.142	€ 20.142	€ -142	
3.8.	€ 5.500	€ 9.934	€ 9.934	€ -4.434	
3.9.	€ 80.000	€ 54.317	€ 54.317	€ 25.683	
4.1.	€ 8.100	€ 3.374	€ 3.374	€ 4.726	
4.2.	€ 28.500	€ 25.021	€ 25.021	€ 3.479	
5.	€ 15.000	€ 167	€ 167	€ 14.833	
sub	€ 537.400	€ 588.142	€ 588.142	€ -50.742	

II uitvoeringsorganisatie sw					
1.1.	loonkosten consultants	€ 575.000	€ 669.618	€	-94.618
1.2.	inhuur onderwijsondersteuners	€ 955.000	€ 847.976	€	107.024
1.3.	personeel van derden overig	€ 50.000	€ 37.368	€	12.633
1.4.	bijeenkomsten en professionalisering werkveld	€ 50.000	€ 35.949	€	14.051
1.5.	dotatie personeelsvoorziening	€ 20.000	€ -843	€	20.843
2.1.	onderwijszorgarrangementen	€ 60.000	€ 2.323	€	57.677
2.2.	interventies directie	€ 40.000	€ 11.417	€	28.583
3.1.	doortontwikkeling sw	€ 30.000	€ 26.161	€	3.839
3.2.	topdossier licentie	€ 80.000	€ 40.938	€	39.062
3.3.	topdossier stelpost	€ 10.000	€ -	€	10.000
3.4.	monitoring en kwaliteitszorg	€ 25.000	€ 3.687	€	21.313
4.	onvoorzien	€ 10.000	€ 199	€	9.801
sub		€ 1.905.000	€ 1.674.792	€	230.208

III overige lasten					
1.	uitgaand grensverkeer SBO	€ 9.000	€ 4.523	€	4.477
2.	dotatie algemene reserve	€ 120.000	€ 216.023	€	-96.023
3.	dotatie bestemmingsreserve zachte landing	€ 200.000	€ 325.000	€	-125.000
sub		€ 329.000	€ 545.546	€	-216.546

totaal lasten € 2.771.400 € 2.808.480 € -37.080

RESULTAAT

lasten	€ 9.516.667	€ 9.570.561	€	-53.894
overdrachten	€ 6.745.815	€ 6.230.445	€	515.370
lasten	€ 2.771.400	€ 2.808.480	€	-37.080
resultaat	€ -548	€ 531.635	€	-532.183

Toelichting op de cijfers

Baten

De rijksbijdragen lichte en zware ondersteuning en verevening over het schooljaar 2016-2017 vallen iets hoger uit dan begroot door een kleine aanpassing van de personele lumpsumtarieven. Overigens betekent dit ook een verhoogde afdracht aan het speciaal onderwijs.

Grensverkeer:

Het aantal leerlingen dat valt onder “inkomend grensverkeer” (SBO-leerlingen waarvan de verwijzende basisschool in een ander samenwerkingsverband ligt) is groter dan aanvankelijk voorspelt. Dit betekent uiteraard hogere baten. Tegelijkertijd is het “uitgaand grensverkeer” (zie III.1) juist beperkt. De overige (niet begrote) baten komen voort uit inzet van het SWV voor de Zomerschool in Alkmaar.

Overdrachten

Budget werkgebieden:

Van het budget van de werkgebieden is in 2016-2017 € 1.312.628 uitgegeven, wat er restant m.i.v. 1 augustus 2017 betekent van ruim 636 duizend euro. Hierbij moet wel worden opgemerkt dat eind 2016-2017 op basis van de ervaring met de voorgaande jaren iets anders wordt geboekt. Eind 2015-2016 werden de middelen die voor de zomervakantie werden aangevraagd voor een start na de zomervakantie geboekt in de periode van toekenning. Dit betekent dat een deel van de arrangementen die in 2016-2017 zijn aangevraagd of verlengd nog meeerekend zijn in 2015-2016, waardoor er sprake was van een “overschot”. Dit is nog steeds een belangrijke oorzaak van het nu bestaande restant.

Eind dit schooljaar is met deze systematiek gestopt, er wordt nu geboekt op de periode van uitvoering. Inmiddels zijn in de netwerkgroep werkgebieden afspraken gemaakt over hoe met dergelijke restanten omgegaan moet worden. Binnenkort zal dit beleid t.a.v. onder- en overschrijdingen worden gepubliceerd in een memo. In een enkel werkgebied wordt bewust gespaard voor latere uitgaven (waardoor reservering mogelijk moet zijn) en daarnaast lijkt het limiteren van een overschot zonder bestemming dat meegenomen wordt naar het volgende schooljaar noodzakelijk.

SBO

Onder SBO uitrol beleid (Overdrachten III.5) is tevens een bedrag van € 121.022 geboekt dat aan het SBO is overgedragen i.v.m. reparatie van de overdracht van de eerste jaren van het samenwerkingsverband. Het besluit hiertoe is genomen bij de behandeling van de overschotten op de tussenbalans 31 juli 2016.

Toelichting op de cijfers -vervolg

Lasten

I Management en organisatie

-1.1/2. Loonkosten en personeel van derden M&O

De directe loonkosten worden onderschreden, terwijl die van personeel van derden wordt overschreden. Dit wordt veroorzaakt door: in de begroting 2016-2017 werd er van uitgegaan dat de kosten aan de kwartiermaker bedrijfsvoering (extern) gereduceerd konden worden tot beperking van het aantal uren (controlling) en het aantrekken van een medewerker kwaliteitszorg. Dit kon echter pas veel later in het schooljaar gerealiseerd worden. Daarnaast is de staf tijdelijk (extern) versterkt i.v.m. aankomend zwangerschapsverlof. Dit is in trimesterrapportages al eerder aangegeven.

- de TLV-administratie is tijdelijk (extern) versterkt met 1 dag per 2 weken, om de te hoge werkbelasting bij het secretariaat te reduceren. De verwerking van de TLV-registratie maakt onderdeel uit van het eindproduct van Topdossier. Deze extra ondersteuning zal dan ook niet meer nodig zijn vanaf de oplevering van alle functionaliteiten van Topdossier.

-1.3. Reis- en verblijfskosten:

Voor de begroting 2016-2017 is gekeken naar ervaringscijfers uit het verleden, maar in deze periode waren dergelijke kosten nog opgenomen in detachingskosten. Het begrote bedrag is derhalve te laag. Hier is ook in de begroting 2017-2018 nog geen rekening mee gehouden.

-1.6. Overige personeelskosten:

Deze post is overschreden met wervingskosten.

-2.1. Huisvesting: in de begroting is alleen de huurprijs meegenomen, terwijl onder deze post ook de schoonmaakkosten worden meegenomen.

-3.3. Afschrijving meubilair en verbouwing:

Deze zijn gecorrigeerd na afronding van de verrekening tussen beide samenwerkingsverbanden.

-3.8 De accountantskosten zijn hoger dan begroot omdat in de rapportageperiode ook nog kosten zijn betaald over de controle die in mei 2016 plaatsvond.

II Uitvoeringsorganisatie

-1.1. Loonkosten consultants

Deze worden voor een klein deel overschreden door aanvullende vervangingskosten, maar merendeels doordat kosten van een detachering tot oktober 2016 (vanuit Ronduit) in 2017 moest worden geboekt.

-1.2. Inhuur onderwijsondersteuners

De begroting 2016-2017 is eerder vastgesteld dan de overeenkomst met o.a. Aloysius. De werkelijke kosten aan inhuur van ondersteuners zijn lager dan oorspronkelijk begroot.

-1.5. Dotatie personeelsvoorziening

Aangezien er sprake was van een hogere onttrekking dan de dotatie, resteert een negatief bedrag.

-3.2. Topdossier licenties

Deze kosten lopen in de pas met de begroting, maar worden geboekt zoals ze in rekening worden gebracht, d.w.z. op kalenderjaar (2e deel in het najaar).

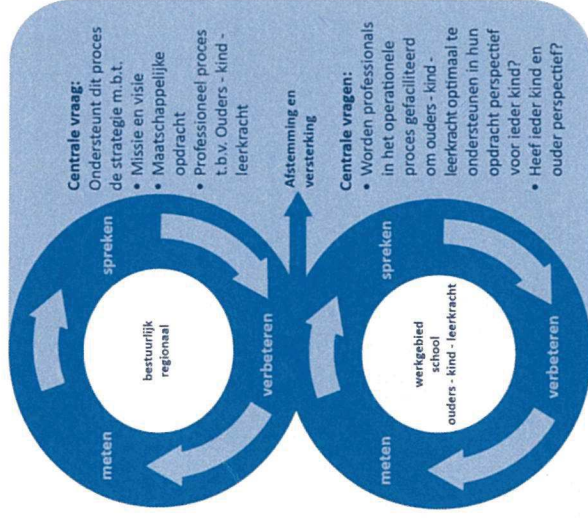
III Overige lasten

De dotaties aan de reserves hebben plaatsgevonden bij de jaarrekening 2016 n.a.v. het resultaat over 2016.

Resultaat

Het resultaat bestaat volledig uit het restant van het budget van de werkgebieden.

5. Kwaliteit

Bij kwaliteitszorg gaat het om het combineren van cijfers en verhalen om hiermee een meet-, spreek & verbeteromgeving te realiseren op twee niveaus: bestuurlijk en operationeel.

Het geheel van onze inspanningen

- faciliteert professionals in het operationele proces om ouders – kind – leerkracht optimaal te ondersteunen
- ondersteunt de strategie m.b.t.
 - missie en visie
 - wettelijke - maatschappelijke opdracht

Conclusies

- Uitvoering jaarplan is conform planning
- Huidige dataverzameling arbeidsintensief, maar levert waardevolle input voor reflectieve dialoog.
- Digitalisering via TOP-dossier zal administratieve druk flink verlagen.
- OGSM-jaarplanning op koers.
- Kwaliteitszorg in ontwikkeling.
- Verantwoording middelen basis-/lichte ondersteuning aandachtspunt.

Aandachtspunten

- Monitoring thuiszitters
- Monitoring inzet ambulante begeleiding
- Weergave besteding budget werkgebieden
- Werkwijzen voor combineren verhalen en data

Uitrol jaarplan

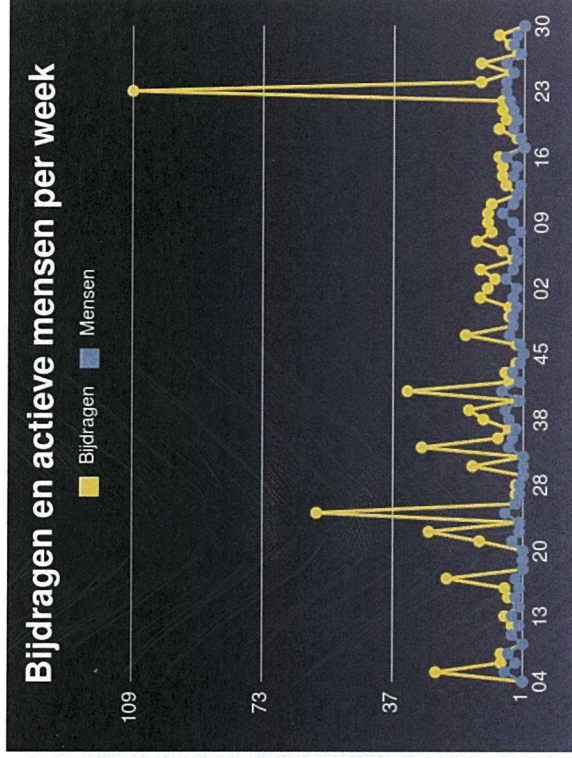
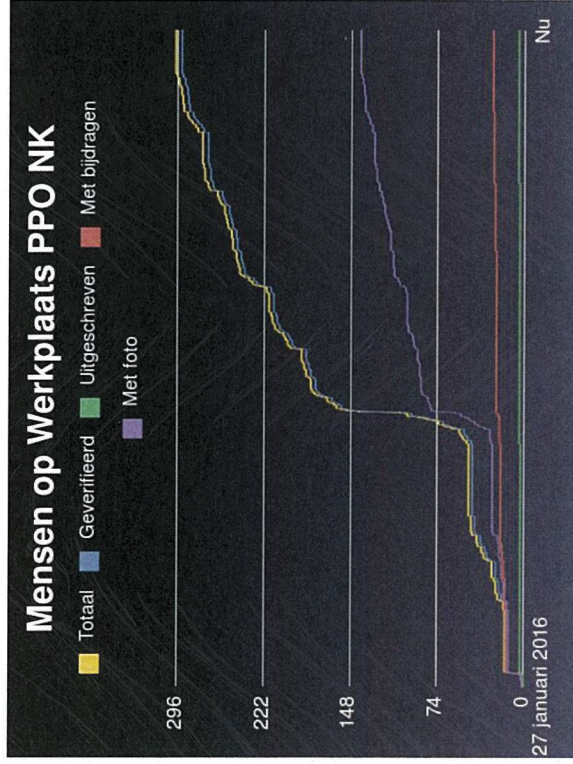
Object uit OGSM	inhoud	signaal
Implementatie TOPdossier	<ul style="list-style-type: none">▪ Scholing ib-ers basisscholen en s(b)o 3 van de 4 bijeenkomsten geweest. Laatste in jan. 2017▪ Positief over TOP-dossier en scholing▪ Behoeftte aan terugkomdag en scholing voor leerkrachten, inventarisatie is uitgezet.▪ Inhoudelijke scholing HGW en HGA denken nodig. Verschillen groot: kwaliteit analyse, doelen stellen en evalueren heeft aandacht nodig. Daarom is op verzoek van de scholen de komende twee jaar scholing TOP dossier-leerkrachten georganiseerd.▪ Bij aantal ib-ers kwam het 'aanvraag-denken' sterk naar voren. Groep ging corrigeren.▪ Omgeving swv implementatie volgt oktober 2017.	Op koers met aandacht
Doel: eind 2017/2018 worden voor alle arrangementen en TLV's TOPdossier gebruikt		
Ondersteuningsplan 2017-2021	Ronde tafel gesprekken gevoerd	Afgerond
Doel: gedragen ondersteuningsplan	OP besproken met bestuur OPR en gemeenten Bestuur, OPR en gemeenten hebben instemming verleend op ondersteuningsplan Ondersteuningsplan ingediend bij inspectie	
Schoolondersteuningsprofiel	Voor zomervakantie verzameling van schoolondersteuningsprofielen, na zomervakantie analyse. <ul style="list-style-type: none">• SOP is nieuw en zal aandacht nodig hebben op het versterken van betrouwbaarheid gegevens	Op koers met aandacht
Oudersteunpunt	Netwerkgroep is bezig met ontwikkeling. Er is een begin gemaakt met een MBc. Uitrol volgend schooljaar.	Op koers
Governance	Governance werkgroep: Commissies zijn actief scheiding in nieuw ondersteuningsplan Toezichtkader en statuten beschreven voor goedkeuring.	Op koers en afgerond. Evaluatie eind 2017 - 2018
Digitalisering kwaliteitszorg via TOP-dossier	Input verzameld nu aan het uitwerken in de swv omgeving	Op koers

Uitrol jaarplan vervolg

Object uit OGSM	inhoud	signaal
Coördinator bedrijfsvoering	Sollicitatieprocedure geen succes. Gekozen voor andere optie: <ul style="list-style-type: none">- Financiële administratie en controlling in één hand. Ondersteuning begroting door OOG- Trainee beleidsmedewerker kwaliteit is gestart per 1 april.	Afgerond
Communicatieplan	Functioneren als blended netwerk <ul style="list-style-type: none">- Netwerkgroep communicatie heeft tussenevaluatie gedaan- Selectie nieuwe schrijfster nieuwsberichten	Op koers met aandacht
Doorgaande lijn	<ul style="list-style-type: none">- POVO: warme overdracht II. met extra ondersteuning ingebed in routes- In proces: aanpak 10-14 kwetsbare jongeren- Voorschool: - voorschool weet ons te vinden / ontwikkeling samenwerking in proces- Onderzoek loopt om topdossier te ontwikkelen voor voorschool en gemeenten.	Op koers
Kwaliteitsenquête	<ul style="list-style-type: none">- Uitgezet voorjaar 2017- Respons 68% (totaal 67 scholen)- Analyse resultaten afgerond, gepubliceerd, gedeeld en besproken.	Afgerond
Kwaliteitszorg	<ul style="list-style-type: none">- Bewustwording op gang van combinatie cijfers – inhoud- Overstap naar TOP dossier- Verhalen achter de cijfers komen meer en meer op de voorgrond.- Dialoog met besturen over de kwaliteit lichte en basisondersteuning volgend schooljaar i.v.m. overeenstemming ontwikkelingen kwaliteitskaders. Nauwe overeenstemming is bereikt.	Op koers met aandacht
Communicatietraining: professionals en ouders	<ul style="list-style-type: none">- Trainingen	uitgesteld

Website

- Aantal mensen op website verhoogd met 24 t.o.v. 2^e trimester.
- Het aantal mensen met foto binnen de community
- Actieve mensen en bijdragen per week stijgt gestaag.

Bestuurs- en toezichhoudersverslag 2017

Passend onderwijs staat dagelijks in de schijnwerpers, veelal als er iets niet goed is gegaan. Maar passend onderwijs is samen verkennen wat de juiste ondersteuningsbehoeften van een leerling is. Daar is geen blauwdruk voor, dat is telkens maatwerk leveren. Daarbij weten we hoe hard scholen en onderwijsconsulenten werken, om de kwaliteit van onderwijs binnen de scholen en in de netwerken nog beter te maken. We weten ook hoe groot de inzet is van leraren, onderwijsteams en directies en hoe complex de omstandigheden kunnen zijn waarin ze dit gezamenlijk doen. In deze context leren onderwijsprofessionals en ouders met en van elkaar door samen op zoek te gaan naar de beste oplossingen voor kinderen. Het doel: een perspectief voor ieder kind bieden. Vanuit dat kader is en blijft ons samenwerkingsverband een lerende gemeenschap met een maatschappelijke opdracht. Passend onderwijs binnen ons samenwerkingsverband doet er toe.

Jaarrekening 2017

Beleidsmatig

Een jaar lang dachten bestuur en de netwerkgroepen met elkaar na over wat de juiste strategische koers zou zijn om te werken aan de bedoeling van passend onderwijs binnen het samenwerkingsverband. De uitkomst was t nieuwe ondersteuningsplan 2017-2021 dat door het bestuur in maart 2017 werd vastgesteld.

Voor de periode 2017-2021 zijn zes strategische thema's het leidende principe geworden; Professionaliseringsmodel: van wenkend perspectief naar concrete uitwerking, Innovatie en ontwikkeling, Werken als een netwerk, Lokaal anticiperen, Preventieve inzet, Ouders: motor voor ontwikkeling van hun kinderen. Het ondersteuningsplan legt vast op welke wijze kinderen, die extra ondersteuningsbehoefte hebben, een passende plek en passende (onderwijs) begeleiding/voorziening krijgen. Vanuit een wenkend perspectief werkt het samenwerkingsverband verder toe naar een professionaliseringsmodel en netwerkorganisatie. Het samenwerkingsverband versterkt het professioneel handelen van de leerkrachten middels het uitbreiden van hun expertise.

Viermaandelijks bespreekt het bestuur met de algemeen directeur, na tussenkomst van de bestuurscommissies financiën en kwaliteit & innovatie, een uitgebreide (trimester)rapportage. In deze rapportage staan trends en data met betrekking tot passend primair onderwijs in Noord-Kennemerland. Indien nodig wordt geanticipeerd op nieuwe inzichten en ontwikkelingen om voorgenomen gestelde doelen te behalen en vooruitgangspunten te realiseren. Op basis van voortschrijdend inzicht verzocht het bestuur in mei de besturencommissies een nieuwe vorm van trimesterverantwoording te onderzoeken. Het doel daarbij was om, vanuit de reeds verzamelde data en trends van de afgelopen jaren, op zoek te gaan naar leidende variabelen en normen om een mogelijke 'filtering' van de rapportage mogelijk te maken. De gegeven adviezen zijn uitgewerkt door de algemeen directeur waardoor vanaf het eerste trimester van het schooljaar 2017-2018 middels een nieuwe vorm wordt gerapporteerd.

Door de netwerkgroep beleidsmedewerkers is gedurende 2017 een praatpapier uitgewerkt ten behoeve van de dialoog over de kwaliteitszorg van de lichte- en basisondersteuningstructuur. Dit praatpapier is begin 2018 in het in het besturenoverleg besproken en vastgesteld.

Eveneens vond afstemming plaats over de routekaart Alkmaar (afstemming over de aanmelding van nieuwkomers) en het besluit van het COA om de AZC school de Wissel te sluiten. Deze situatie was aanleiding voor het bestuur om de netwerkgroep nieuwkomers te vragen om het

nieuwkomersonderwijs in Alkmaar in relatie tot de regio verder te analyseren en een advies te formuleren. Het bestuur nam het advies in haar vergadering van juli over, waar vanuit uitwerking werd gegeven aan een ambulante begeleider nieuwkomers voor Noord-Kennemerland.

Vanuit de opdracht 'realisatie dekkend netwerk' is gedurende het jaar een regionale proeftuin onderwijszorgarrangement ontwikkeld voor vastgelopen hoogbegaafden. Dit werd ontwikkeld in samenwerking met de gemeente Alkmaar, en zodoende vertaald naar de Kanz-Klas die in oktober haar deuren opende. De Kanz-Klas is voor kinderen met een meervoudige beperking, waarbij een combinatie van onderwijs en zorg noodzakelijk is. Op deze manier kunnen de kinderen op een 'gewone' basisschool onderwijs genieten. Eveneens zijn eind 2017 in het kader van het dekkend netwerk de voorbereidingen gestart voor een onderwijszorggroep genaamd de BOB-klas (Begeleiding Onderwijs Behandeling).

Governance

Het samenwerkingsverband heeft zich ingezet voor de doorontwikkeling van de governance. De scheiding tussen bestuur en intern toezicht is inmiddels functioneel georganiseerd. Daarmee voldoet het samenwerkingsverband aan de wettelijke voorschriften. De tekortkomingen, zoals de onderwijsinspectie constateerde, zijn hiermee weggenomen. Daartoe zijn in de vergadering van januari 2017 het eerder voorlopig vastgestelde managementstatuut en toezichtkader hernieuwd vastgesteld. Tevens is over gegaan tot de operationalisering van de ingestelde bestuurscommissies (auditcommissie financiën, commissie kwaliteit en innovatie en de remuneratiecommissie). De werkgroep Governance is vervolgens door het bestuur verzocht het toezichtkader en het huishoudelijk reglement op te maken. Het bestuur stelde beide documenten vast in haar vergadering van mei 2017. Ook besloot het bestuur in haar januari (2018) vergadering deze werkwijze na een jaar na invoering te evalueren.

Financieel

Het Jaarverslag 2016 is in de vergadering van mei 2017 vastgesteld. De jaarbegroting 2017-2018 is vervolgens in de vergadering van juli 2017 goedgekeurd door het bestuur. Na extra tussenkomst door de auditcommissie financiën, in de vorm van een evaluatie op de meerjarenbegroting 2017-2022, kon dit document op de valreep in januari 2018 worden vastgesteld.

Tot slot

Al met al zijn we tevreden over de ontwikkeling die ons samenwerkingsverband doormaakt. Wij spreken onze dank uit aan de algemeen directeur, de medewerkers, de onderwijsprofessionals op de scholen en netwerkpartners voor de getoonde inzet en de geleverde prestaties.

Alkmaar, juni 2018

Financiële deel jaarverslag en jaarrekening 2017

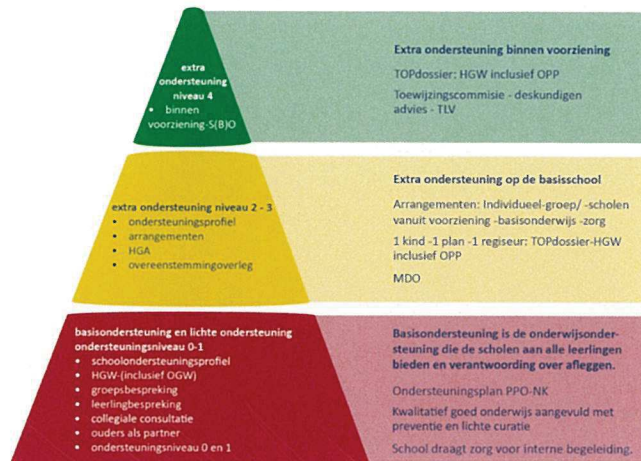
ppo Noord-Kennemerland

Financieel beleid en beheer

1.1. Allocatie en ondersteuningsmiddelen

Het samenwerkingsverband alloceert haar middelen op basis van drie niveaus van ondersteuning:

- basisondersteuning en lichte ondersteuning (niveau 0 en 1);
- extra ondersteuning in het regulier onderwijs (niveau 2-3);
- extra ondersteuning binnen voorziening (speciaal (basis)onderwijs (niveau 4));

Regulier basisonderwijs

Het samenwerkingsverband heeft in zijn ondersteuningsplan aangegeven welke basisondersteuning de scholen minimaal moeten kunnen bieden. Alle scholen dienen aan deze criteria te voldoen. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij de schoolbesturen.

Vijf aspecten van deze basisondersteuning zijn:

- het op orde hebben van de basiskwaliteit van de school (die door de inspectie is vastgesteld);
- het doorvoeren van doeltreffende aanpassingen voor toegankelijk onderwijs;
- het planmatig werken op het niveau van de leerling;
- het verzorgen van preventieve en licht curatieve interventies;
- het afstemmen van de basis- en lichte ondersteuning op de algemene onderwijs- en ondersteuningsbehoeften van de schoolpopulatie.

Het samenwerkingsverband stelt voor het onderhouden en verder ontwikkelen van deze basis en lichte ondersteuning een bedrag per leerling beschikbaar. In 2017 was dit een bedrag van € 115,- per leerling, in totaal ca. 2,4 miljoen euro. Uitgangspunt is dat dit bedrag de komende jaren wordt geïndexeerd met de ontwikkeling van de lumpsumtarieven.

Voor aanvullende ondersteuning op niveau 2-3 werd in 2017 € 65,- per leerling beschikbaar gesteld. In de meerjarenbegroting is voor dit onderdeel een zogenaamde "zachte landing" uitgewerkt, d.w.z. een geleidelijke aanpassing aan verminderde inkomsten door de verevening en krimp van het aantal leerlingen. Deze zachte landing is feitelijk een verlenging van de overgangsmaatregel die bij aanvang van het samenwerkingsverband werd gehanteerd om het verlies van LGF-middelen te compenseren. Juiste het relatief grote gebruik van LGF heeft indertijd tot de negatieve verevening geleid.

Naast de middelen die scholen rechtstreeks ontvangen voor extra ondersteuning, beschikken de acht werkgebieden over expertise en financiële middelen om de extra ondersteuning in het basisonderwijs vorm te geven. De expertise in deze werkgebieden ligt bij onze consulenten, schooldirecteuren, intern begeleiders, coördinatoren jeugdhulp en ambulante begeleiders vanuit het speciaal onderwijs. De acht werkgebieden beschikken over een eigen budget voor de totstandkoming en uitvoering van arrangementen. Scholen kunnen direct een beroep doen op deze middelen, waardoor thuisnabij passend onderwijs kan worden geboden. In het schooljaar 2016-2017 was dit een bedrag van in totaal 1,95 miljoen euro, vanaf het schooljaar 2017-2018 is dit 2 miljoen euro per jaar¹.

¹ [Extra ondersteuning op basisschool](#)

Tot op heden geschiedt de verdeling over de werkgebieden van deze middelen naar rato van het aantal leerlingen. Met de netwerkgroep Werkgebieden wordt gekeken of er andere parameters nodig zijn om de middelen goed te verdelen.

De middelen voor basis- en lichte ondersteuning en de middelen voor extra ondersteuning 'zachte landing' worden in twaalf gelijke termijnen per maand betaald². De middelen voor arrangementen - die betaald worden uit het budget werkgebied - worden per maand met de besturen afgerekend.

Speciaal basisonderwijs

Tot ons samenwerkingsverband behoren drie scholen voor speciaal basisonderwijs.

Het speciaal basisonderwijs heeft nog dezelfde bekostigingssystematiek als voor Passend Onderwijs, waarbij de scholen rechtstreeks door het rijk bekostigd worden alsof zij 2% van het leerlingenaantal in het samenwerkingsverband hebben. Ons deelnamepercentage ligt daaronder: 1,53% op 1 oktober 2016. De door de SBO-scholen teveel ontvangen ondersteuningsbekostiging wordt terugbetaald aan het samenwerkingsverband. Over 2017 betrof dit een bedrag van € 411.585.

Omgekeerd ontvangt het (gehele) SBO aanvullende middelen voor het realiseren van tien interventieplaatsen³ (€ 100.000), middelen voor afbouw van de oorspronkelijke leerlinggebonden financiering (€ 100.000) en tenslotte € 150.000 voor de uitrol van het beleid van het samenwerkingsverband. Deze laatste twee zaken worden in de meerjarenbegroting geleidelijk afgebouwd.

Speciaal onderwijs

Tot ons samenwerkingsverband behoren vier scholen voor speciaal onderwijs. De bekostiging van het speciaal onderwijs is gedeeld in basisbekostiging en ondersteuningsbekostiging, waarbij het laatste deel wordt betaald door het samenwerkingsverband. Het ministerie (DUO) verzorgt deze overdracht namens het samenwerkingsverband direct op basis van de reguliere telling (1 oktober), het samenwerkingsverband betaalt rechtstreeks de ondersteuningsbekostiging die voortkomt uit de groeitelling (1 februari). De ondersteuningsbekostiging is verdeeld in drie tarieven (laag-midden-hoog) die gekoppeld zijn aan de ondersteuningsbehoefte van de leerling bij de bepaling van de toelaatbaarheid voor het speciaal onderwijs.

Evenals het SBO ontvangt het speciaal onderwijs middelen van het samenwerkingsverband voor tien interventieplaatsen (€ 100.000) en de uitrol van het beleid van het samenwerkingsverband (€ 200.000).

Het resultaat van de uitgaven aan het S(B)O vormt uiteindelijk de beschikbaarheid van de ondersteuningsmiddelen voor het regulier onderwijs. Het niveau van ondersteuningsmiddelen voor het basisonderwijs is sterk afhankelijk van toe- of afname van verwijzingen naar het S(B)O en de kosten die daarmee samenhangen.

Vanaf 1 augustus 2017 bekostigt het samenwerkingsverband tevens onderwijszorgarrangementen die gekoppeld zijn aan een reguliere basisschool. Dit betreft de Kanz-klas voor meervoudig beperkte leerlingen, gekoppeld aan de Montessorischool in Heerhugowaard en de Trimaran voor hoogbegaafde leerlingen die vastlopen in hun ontwikkeling, verbonden aan de Driemaster in Alkmaar. De Kanz-klas wordt bekostigd als ware het een instelling voor speciaal onderwijs, de Trimaran middels de toekenning van arrangementen.

1.2. Ondersteuning in natura

² [Toekenning middelen](#)

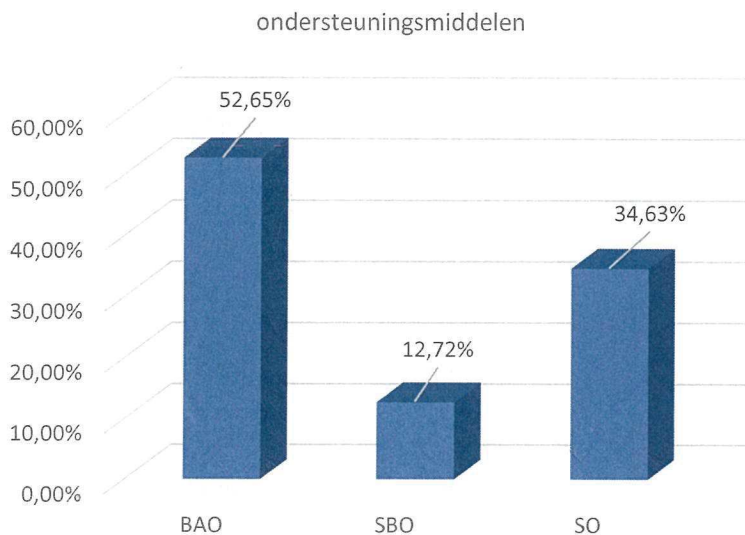
³ [Tijdelijke interventie en observatieplaatsen in voorziening \(S\(B\)O\)](#)

Naast de directe ondersteuningsmiddelen is er ondersteuning voor het werkveld beschikbaar in personele expertise. Deze bestaat uit de consultants⁴ in dienst van het samenwerkingsverband (8 fte) en ambulante begeleiders⁵ die worden ingehuurd bij het speciaal onderwijs (ca. 10 fte).

⁴ [Ondersteuningsplan: Deel 3 - 5.2 Professionals](#)

⁵ [Inzet ambulante begeleiders](#)

Als we alle middelen optellen, d.w.z. zowel de ondersteuningsmiddelen aan SBO en SO die door DUO rechtstreeks worden overgemaakt, als de middelen die op basis van beleid worden toegekend (inclusief de ondersteuning in natura voor het basisonderwijs) is de verdeling over de sectoren als in nevenstaande grafiek.

1.3. Overige kaders voor financieel beleid

Het samenwerkingsverband heeft ten gevolge van de leerlinggebonden financiering op de peildatum 1 oktober 2011 te maken met een vereveningsbijdrage. Deze bijdrage neemt af tot nihil in 2020-2021. Hierop wordt uiteraard in de meerjarenbegroting⁶ geanticipeerd (zie continuïteitsparagraaf). Daarnaast is de regio Noord-Kennemerland een krimpregio. Het leerlingenaantal neemt elk jaar licht af (zie "continuïteit").

1.4. Financieel beheer

Het samenwerkingsverband heeft een begrotingscyclus die gebaseerd is op schooljaren. Deze keuze is gemaakt omdat onze baten voor het grootste deel per schooljaar worden vastgesteld en de telgegevens pas na het verstrijken van het kalenderjaar bij het samenwerkingsverband bekend zijn. Doordat op deze wijze ook de werkelijke gegevens van de groeitelling (1 februari) en de lumpsumtarieven duidelijk zijn, leidt dit tot meer valide cijfers dan bij een in november/december opgestelde begroting.

De planning & controlecyclus is hier op aangepast.

Via onze trimesterrapportages⁷ houden we de belangrijkste ontwikkelingen bij. Deze rapportages geven inzicht in de exploitatie van het samenwerkingsverband, en vormt een integrale rapportage met diverse kwaliteitsaspecten die een beeld geven van de realisatie van de doelstellingen van het samenwerkingsverband (zie ook: kwaliteitszorg).

De rapportages m.b.t. de exploitatie/realisatie van de begroting worden doorgenomen met een auditcommissie die is samengesteld uit bestuurders en controllers van schoolbesturen⁸. Deze commissie adviseert het bestuurlijk overleg over de vaststelling van begroting, jaarrekening, rapportages en voorgenomen financieel beleid. Deze auditcommissie vervult op deze wijze de rol van interne, financiële toezichthouder.

Voor het vastleggen van werkprocessen en interne controles is een administratieve organisatie (AO/IC) opgesteld. Een procuratieschema en een treasurystatuut maken verder onderdeel uit van de protocollen waarmee het financieel beheer wordt uitgevoerd.

⁶ [Meerjarenbegroting](#)

⁷ [Trimesterrapportages](#)

⁸ [Bestuursreglement](#) – zie artikel 8

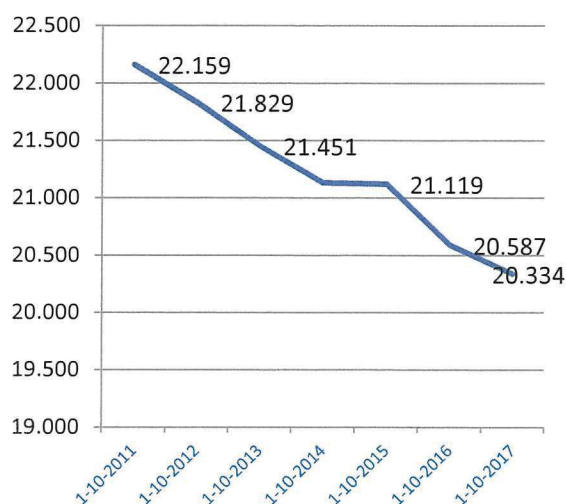
1.5. Gezamenlijke exploitatie

Per 17 mei 2016 is het samenwerkingsverband verhuisd naar een gezamenlijke locatie met het stafbureau van het samenwerkingsverband voor voortgezet onderwijs aan de Hertog Aalbrechtweg 5 te Alkmaar. Hiertoe is een gezamenlijke huurovereenkomst gesloten, die onderling wordt verrekend. Ook andere kosten die deel uitmaken van de huisvesting van personeel, zoals schoonmaak, lease van printers, telefonie, delen van de catering etc. worden door een van de twee samenwerkingsverbanden gedragen en vervolgens verrekend.

Continuïteit

2.1. Leerlingenaantallen

Regulier basisonderwijs

Het samenwerkingsverband telt (op 1 oktober 2017) 20.334 leerlingen in het regulier basisonderwijs. Hoewel de krimp t.o.v. 2016 met 253 leerlingen minder is het jaar daarvoor (532 leerlingen minder), zet de daling zich voort tot en met schooljaar 2017-2018. Vanaf schooljaar 2018-2019 blijft naar verwachting het leerlingaantal stabiel rond de 20.500 leerlingen⁹. 38% van de basisscholen heeft hetzelfde leerlingenaantal (of meer) als in 2016, de rest is in meer of mindere mate in aantal gedaald.

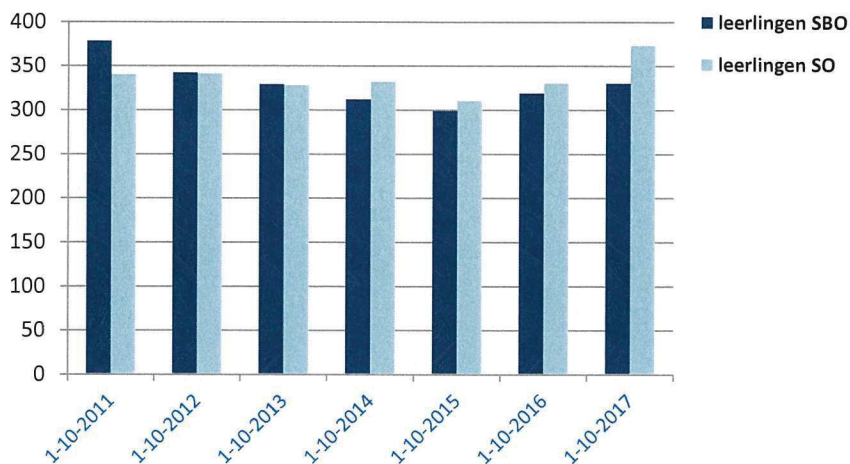
Op basis van de laatste jaren is het reëel om met een prognose voor de komende jaren te werken met een gemiddelde daling van 1,4%.

Speciaal (basis) onderwijs

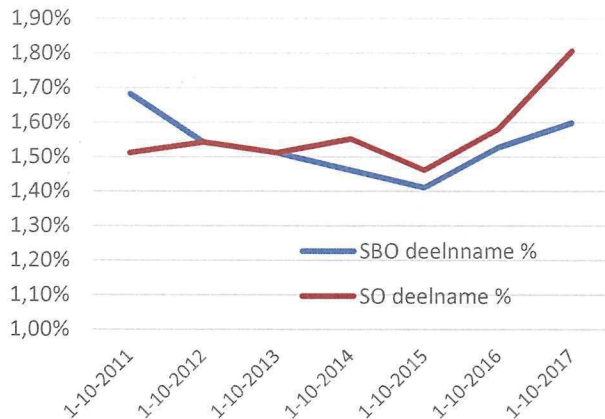
Tot 2015-2016 was een daling zichtbaar van het aantal leerlingen in het S(B)O. De lichte groei van het S(B)O zoals die de laatste twee jaar zichtbaar was, zet zich voort, en is nu op het niveau van vlak voor "passend onderwijs", in 2013. De SBO-school die de meeste groei laat zien, is de Vlindertuin.

Inmiddels volgen 361 leerlingen onderwijs in het SO op basis van een TLV en zijn er 12 residentiële leerlingen (d.w.z. zonder TLV, geplaatst op basis van een onderwijs-behandelcombinatie).

Aangenomen mag worden dat het leerlingenaantal in SBO en SO en ook de afname van het aantal leerlingen in de hele regio, de komende jaren stabiliseert.

⁹ Bron: Scenariomodelpo

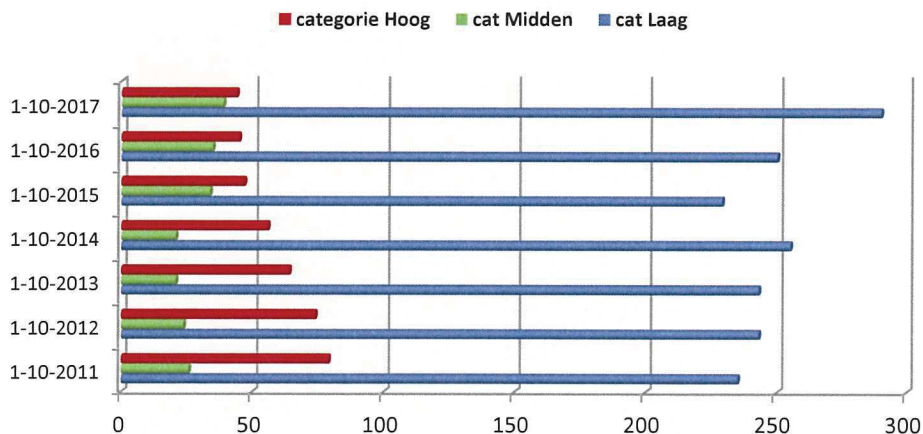
De krimp van het regulier onderwijs en de groei van SBO en SO hebben een dubbele invloed op de deelnamepercentages.

Het SBO zit met een deelnamepercentage van 1,60% nog wel onder de 2%-norm voor de bekostiging en onder het landelijk gemiddelde (ca. 2,28%).

Het SO zit inmiddels met 1,81% boven het landelijk gemiddelde (1,58%). We zien een toename aan verwijzing van jonge kinderen. Ook zien we dat scholen kinderen met de invoering van passend onderwijs langer vastgehouden hebben en waarvan

het nu toch blijkt dat het niet lukt op de reguliere school. Dit is een dubbel effect dat de stijging verklaart. De vroege verwijzing zou kunnen komen door de vroeg signalering. We doen verder onderzoek naar hoe we deze ontwikkeling moeten beschouwen.

Van de in totaal 373 leerlingen in het speciaal onderwijs volgen er 350 onderwijs op een SO-school binnen ons samenwerkingsverband en 23 op een school daarbuiten. Op de SO-scholen binnen ons verband zijn 117 leerlingen geplaatst met een TLV van een ander samenwerkingsverband.

De stijging in het SO doet zich vooral voor in de ondersteuningscategorie "laag". Het aandeel van de categorie "midden" stijgt licht, en de categorie "hoog" blijft min of meer stabiel.

2.2. Verevening

Als samenwerkingsverband hebben we een negatieve verevening op basis van de LGF, d.w.z. een jaarlijkse bijdrage aan de middelen zware ondersteuning, waarbij de omvang van de bijdrage afneemt. Deze negatieve verevening is in de meerjarenbegroting op verschillende manieren opgevangen in:

- Middelen extra ondersteuning: zachte landing, s(b)o en budget werkgebieden;
- Afname middelen uitrol beleid sbo en so-scholen;
- Middelen ambulante begeleiding.

afbouw	75%	60%	30%	0
raming bijdrage personeel	€ 1.335.264	€ 1.069.945	€ 534.973	€ 0
raming bijdrage materieel	€ 162.050	€ 129.640	€ 64.820	€ 0

Samengevat zijn de uitgangspunten voor de meerjarenraming:

- een krimp van het basisonderwijs: gemiddeld 1,4% en een daardoor afnemende rijksbijdrage;
- een min of meer stabiel aantal leerlingen in SBO en SO met gelijkblijvende kosten;
- een afnemende vereveningsbijdrage.

2.3. Personele bezetting

Het gemiddelde aantal fte's in 2017 bedroeg 10,8 fte.

De personele bezetting in eigen dienst is in 2017 als volgt:

directie	1,0
managementassistent	1,0
beleids- en kwaliteitsmedewerker	0,8
consulent passend onderwijs	8,0
totaal	10,8 fte

In 2017 hadden we één medewerker langdurig ziek die vervangen is door een zzp-er. Verder waren twee medewerkers met zwangerschapsverlof, waarvan de één opgevangen is door detachering via Ronduit en één medewerker via interim BMC.

Eerder zijn we uitgegaan met het functiebouwwerk van 11,7 fte voor een medewerker voor bedrijfsvoering. Na eerste sollicitatieprocedure coördinator bedrijfsvoering is besloten om controller in te blijven huren. Het inhuren van een controller voorkomt kwetsbaarheid bij uitval, wat met een kleine staf niet op te vangen is. Met een tweede sollicitatieprocedure is gezocht naar een beleidsmedewerker kwaliteit. Deze is aangesteld met ingang van 1 april 2017 voor 0,8 fte. De geplande teamomvang was 11,7 fte¹⁰, maar was afgelopen jaar effectief 10,8 fte. Deze ruimte biedt flexibiliteit, zodat we daar waar nodig is kunnen schakelen.

Momenteel is er geen aanleiding om hier wijziging in aan te brengen. Wel zal – kijkend naar de krimp van het aantal leerlingen in het regulier onderwijs – de caseload van de consulenten en de ambulante begeleiders regelmatig worden geëvalueerd. Vooralnog wordt uitgegaan van een gelijkblijvend personeelsbestand.

2018	2019	2020	2021
10,8 fte	10,8 fte	10,8 fte	10,8 fte

Ambulante begeleiding wordt ingehuurd bij het SO, op basis van een langlopende overeenkomst. Hiermee is een bedrag gemoeid van ruim € 900.000. De afname hiervan wordt jaarlijks geëvalueerd en de omvang wordt (rekening houdend met het werkgelegenheidsbeleid van het SO) telkens twee jaar van te voren bepaald. Uitgaande van de krimp van het samenwerkingsverband is m.n. met de begeleiding voor gedragsinterventies reductie van de inzet afgesproken.

2.4. Huisvesting

In 2016 is het samenwerkingsverband verhuisd naar een gezamenlijke locatie met het staffbureau van het samenwerkingsverband voor voortgezet onderwijs aan de Hertog Aalbrechtweg 5 te Alkmaar. Hiertoe is een gezamenlijke huurovereenkomst gesloten, die onderling wordt verrekend. Ook andere kosten die deel

¹⁰ Zie ondersteuningsplan paragraaf 5.2.1

uitmaken van de huisvesting van personeel, zoals schoonmaak, lease van printers, telefonie, delen van de catering etc. worden door een van de twee samenwerkingsverbanden gedragen en vervolgens verrekend.

2.5. Meerjarenbegroting

De vertaling van het bovenstaande in de vastgestelde meerjarenbegroting is hieronder weergegeven.

In deze laatst vastgestelde meerjarenbegroting is een scenario verwerkt waarbij dalende baten als gevolg van krimp en verevening voor de scholen nog enige tijd worden gecompenseerd ("zachte landing") vanuit een bestemmingsreserve. Positieve resultaten over boekjaren worden hier aan toegevoegd.

In onderstaande meerjarenbegroting is de vastgestelde begroting omgewerkt naar kalenderjaren.

Meerjarenbegroting

BATEN		2018	2019	2020	2021	2022
I Rijksbijdragen						
1.	lichte ondersteuning personeel	3.308.819	3.261.848	3.215.545	3.169.899	3.143.494
2.	lichte ondersteuning materieel	152.466	150.302	148.168	146.065	144.848
3.	zware ondersteuning personeel	6.919.281	6.826.683	6.731.381	6.637.432	6.583.085
	correctie i.v.m. verevening	1.236.381	847.040	312.067	0	0
4.	zware ondersteuning materieel	637.097	628.571	619.796	611.146	606.142
	correctie i.v.m. verevening	148.546	102.632	37.812	0	0
5.	impuls schoolmaatschappelijk werk	32.003	30.000	30.000	30.000	30.000
	totaal rijksbijdragen	12.434.593	11.847.076	11.094.769	10.594.541	10.507.568
II Overige baten						
1.	inkomend grensverkeer sbo	13.250	15.000	15.000	15.000	15.000
2.	overdracht SBO <2%	137.500	330.000	330.000	330.000	330.000
	totaal overige baten	150.750	345.000	345.000	345.000	345.000
	totaal baten	12.585.343	12.192.076	11.439.769	10.939.541	10.852.568

LASTEN		2018	2019	2020	2021	2022
I overdrachten						
ondersteuningsniveau 0 en 1						
1.	basisondersteuning regulier onderwijs (€ 115/II)	2.353.502	2.320.093	2.287.158	2.254.690	2.235.909
II ondersteuningsniveau 2 en 3						
2.	verlenging overgangsregeling/zachte landing	1.203.398	1.008.736	830.061	345.147	0
3.	ondersteuningsniveau 2-3 via werkgebieden	1.916.667	1.800.000	1.716.667	1.600.000	1.600.000
III ondersteuningsniveau 4 SBO						
3.	interventieplaatsen (10)	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000
4.	verlenging overgangsregeling LGF	91.667	71.667	35.000	0	0
5.	uitrol beleid	150.000	125.000	52.500	0	0
IV ondersteuningsniveau 4 SO						
6.	SO plaatsen 1 oktober personeel	3.634.651	3.600.000	3.600.000	3.600.000	3.600.000
7.	SO plaatsen 1 oktober materieel	314.173	315.000	315.000	315.000	315.000
8.	peildatum 1 februari	503.468	500.000	500.000	500.000	500.000
9.	interventieplaatsen (10)	100.000	100.000	100.000	100.000	100.000
10.	uitrol beleid	200.000	175.000	81.667	0	0
	totaal overdrachten	10.567.525	10.115.495	9.618.052	8.814.837	8.450.909
II management & organisatie						
1.1.	loonkosten M&O	222.500	222.500	222.500	222.500	222.500
1.2.	personeel van derden M&O	51.000	51.000	51.000	51.000	51.000
1.3.	reis- en verblijfskosten	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
1.4.	arbozorg	3.000	3.000	3.000	3.000	3.000
1.5.	professionalisering eigen personeel	25.000	25.000	25.000	25.000	25.000
1.6.	overige personeelskosten	8.000	8.000	8.000	8.000	8.000
2.1.	huisvesting huur	35.000	35.000	35.000	35.000	35.000
2.2.	overige huisvestingslasten	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
3.1.	kantoorkosten	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
3.2.	afschrijvingen (ICT)	1.000	1.000	1.000	1.000	1.000
3.3.	afschrijvingen meubilair en verbouwing	15.683	14.115	12.703	11.433	10.737
3.4.	verzekeringen	3.300	3.300	3.300	3.300	3.300
3.5.	aansluitingen, abonnementen, contributies	4.833	6.000	6.000	6.000	6.000
3.6.	klachten en geschillen	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
3.7.	administratie en beheer	16.000	16.000	16.000	16.000	16.000
3.8.	accountancy	5.500	5.500	5.500	5.500	5.500
3.9.	PR en communicatie (incl. website)	70.000	70.000	70.000	70.000	70.000
4.1.	OPR faciliteiten	8.100	8.100	8.100	8.100	8.100
4.2.	bestuurskosten	28.500	28.500	28.500	28.500	28.500

5. onvoorzien

	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
sub	523.416	523.015	521.603	520.333	519.637

III uitvoeringsorganisatie swv	2018	2019	2020	2021	2022
1.1. loonkosten consultants	575.000	575.000	575.000	575.000	575.000
1.2. inhuur ambulante begeleiding	985.000	978.750	970.000	961.667	950.000
1.3. personeel van derden overig	60.000	60.000	60.000	60.000	60.000
1.4. bijeenkomsten/professionalisering/doorontwikkeling	150.000	120.833	80.000	80.000	80.000
1.5. dotatie personeelsvoorziening	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
2.1. onderwijszorgarrangementen	80.000	80.000	80.000	80.000	80.000
2.2. interventies directie	30.000	30.000	30.000	30.000	30.000
3.2. TOP dossier licentie	75.000	75.000	75.000	75.000	75.000
3.3. monitoring en kwaliteitszorg	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
sub	1.975.000	1.939.583	1.890.000	1.881.667	1.870.000
IV overige lasten					
1. uitgaand grensverkeer SBO	25.667	29.667	32.000	32.000	32.000
sub	25.667	29.667	32.000	32.000	32.000
totaal lasten	13.091.608	12.607.760	12.061.655	11.248.837	10.872.546

RESULTAAT					
baten	12.585.343	12.192.076	11.439.769	10.939.541	10.852.568
lasten	13.091.608	12.607.760	12.061.655	11.248.837	10.872.546
resultaat	-506.265	-415.684	-621.886	-309.296	-19.978

Het vermogen van het samenwerkingsverband is bestemd en zal m.n. worden ingezet om tot en met 2021 de dalende inkomsten die het gevolg zijn van de verevening te compenseren.

2.6. Vermogenspositie/financiële situatie

Kengetallen

		<i>onder grens</i>	<i>boven grens</i>	2017	2016
Solvabiliteit	<i>De mogelijkheid om alle schulden op lange termijn te voldoen.</i>	20%	geen	91,7%	86,2%
Liquiditeit	<i>De mogelijkheid om alle schulden op korte termijn te voldoen.</i>	0,5	1,5	12,0	7,11
Rentabiliteit	<i>Geeft aan hoe de bedrijfsvoering is verlopen.</i>	0%	5%	6,38%	4,2%
Weerstandsvermogen	<i>Hoogte van de reserves onder aftrek van de vaste activa, in relatie tot de totale exploitatie.</i>	15%	30%	25,3%	20,7%
Kapitalisatiefactor	<i>De beoordeling van het vermogensbeheer.</i>	geen	60%	28,2%	23,0%

In voorgaande jaren was de bruikbaarheid van deze kengetallen beperkt, omdat overdrachten van ondersteuningsmiddelen als negatieve baten werden geboekt, wat uiteraard grote invloed had op onder andere het percentage weerstandsvermogen.

Naast het genoemde weerstandsvermogen van € 400.000 houdt het samenwerkingsverband een bestemmingsreserve aan voor het uitvoeren van de "zachte landing" (geleidelijke afbouw van lichte ondersteuningsmiddelen voor het basisonderwijs). Bij de resultaatstoerekening over 2016 (met een algemene reservestand van bijna 2 miljoen op de balans), is hiertoe in eerste instantie een bestemmingsreserve bepaald van € 525.000.

In 2017 is hieraan, als gevolg van een nabetaling van de (met terugwerkende kracht verhoogde) lumpsum over 2016-2017 € 200.000 aan toegevoegd. Het schema van de “zachte landing” zal hierop bij de volgende meerjarenbegroting worden aangepast, middels verhoging van het bedrag per leerling in 2020-2021. Tenslotte zijn er extra middelen bestemd voor bijeenkomsten van IB'ers over TOP dossier, scholing van IB'ers op TOP dossier en handelingsgericht werken en communicatie met ouders. Ook heeft een reparatie van de verrekening met het SBO over het schooljaar 2014-2015 plaatsgevonden t.l.v. de algemene reserve.

Meerjarenraming balans

Balans

	werkelijk	Begroting	Begroting	Begroting
	2017	2018	2019	2020
ACTIVA				
VASTE ACTIVA				
Materiele VA	100.362	100.362	100.362	100.362
TOTAAL VASTE ACTIVA	100.362	100.362	100.362	100.362
Vorderingen	234.669	180.000	180.000	180.000
Liquide middelen	3.365.384	2.913.788	2.498.104	1.876.218
VLOTTENDE ACTIVA	3.600.053	3.093.788	2.678.104	2.056.218
TOTAAL ACTIVA	3.700.415	3.194.150	2.778.466	2.156.580
PASSIVA				
EIGEN VERMOGEN				
Algemene reserve	3.394.322	2.888.057	2.472.373	1.850.487
VOORZIENINGEN	5.940	5.940	5.940	5.940
KORTLOPENDE SCHULDEN	300.153	300.153	300.153	300.153
TOTAAL PASSIVA	3.700.415	3.194.150	2.778.466	2.156.580

2.7. Risicomanagement

Analyse

De risico's van een samenwerkingsverband zijn van een andere orde dan van een schoolbestuur. Zo exploiteren wij geen schoolgebouwen en ook zijn de werkgeversrisico's - door het beperkte aantal personeelsleden - gering.

Bovendien hoeft een aantal risicofactoren niet te leiden tot vergroting van het weerstandsvermogen omdat ze in de exploitatie kunnen worden opgelost. Zoals aangegeven wordt krimp en verevening niet als een risico opgevat en wordt in de huidige meerjarenbegroting op deze risicofactoren geanticipeerd. Datzelfde geldt voor mogelijke ontwikkelingen in de deelnamepercentages van het S(B)O : deze zijn tijdig zichtbaar en hierop kan in de jaarlijkse aanpassing van de meerjarenbegroting worden geanticipeerd.

Risico's als de kwaliteit van de uitvoering van de basisondersteuning en handelingsvaardig werken en arrangeren volgens het ondersteuningsprofiel zijn een taak van de scholen en besturen. Zij zijn verantwoordelijk voor de kwaliteit van het onderwijs aan de leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben. De ondersteuningsvraag van scholen bepalen het beroep dat gedaan wordt op de extra ondersteuning en het gebruik van sbo en so scholen.

De verantwoordelijkheden van de school en het samenwerkingsverband liggen wel dicht bij elkaar. De mate waarin wij onze taken invullen heeft invloed op de zorgplicht van het schoolbestuur. Wij zijn bij het realiseren van een dekkend netwerk afhankelijk van het aanbod van de aangesloten schoolbesturen. Als er sprake is van tekortkomingen in kwaliteit, kan de inspectie het samenwerkingsverband en de schoolbesturen vragen om maatregelen te nemen.

We zien daarnaast een toenemende druk om meer transparantie en publieke verantwoording. Worden de toevertrouwde middelen wel doelmatig besteed? Het is aan ons en de gezamenlijke besturen om hierop alert

te zijn. Het samenwerkingsverband heeft goed zicht op de besteding van middelen via de werkgebieden en de resultaten daarvan, maar zal ook een aanvang maken met het verkrijgen van inzicht op de besteding van de rechtstreeks beschikbaar gestelde ondersteuningsmiddelen. In 2018 brengen we de allocatiemodellen gehanteerd door de schoolbesturen in beeld. Tegelijkertijd gaan we kijken hoe we de inhoudelijke kwaliteit van de lichte ondersteuning op een lerende wijze kunnen evalueren, zodat uiteindelijk de impact zichtbaar wordt en scholen leren van en met elkaar.

Een beperkt aantal risico's moet vertaald worden in een risicoreserve of weerstandsvermogen.

Naast de (beperkte) personele bezetting (werkgeversrisico), kunnen medewerkers onzorgvuldig handelen of kan er schade ontstaan doordat niet gehandeld wordt overeenkomstig de vastgestelde procedures en werkprocessen bijv. bij het toekennen van de verklaring toelaatbaarheid. Dit gegeven heeft uiteraard onze continue aandacht.

Een onderdeel van risicomanagement dat nadrukkelijker aandacht krijgt als gevolg van aankomende, gewijzigde wetgeving, is de informatieveiligheid en spelregels rond de veiligheid.

Het samenwerkingsverband heeft sinds haar oprichting een privacyreglement, maar zal deze, gecombineerd met een gedragscode en informatie aan het personeel, actualiseren en aanpassen aan de nieuwe verordening. Belangrijke onderdelen hiervan zijn o.a. de beschrijving van de beheerde data (en de reden van beheer) en het vastleggen van de rechten van de personen waarvan data worden beheerd.

Het samenwerkingsverband maakt voor het arrangeren gebruik van TOP dossier. In dit systeem zijn de eisen voortkomende uit de nieuwe verordening reeds verwerkt. De communicatie tussen alle samenwerkingspartners verloopt beveiligd via TOP dossier en alleen die gegevens die nodig zijn om een kind passend onderwijs – zorg te bieden worden geregistreerd. Hiermee voldoen we aan de eis van dataminimalisatie.

Tenslotte kunnen we te maken hebben met bijzondere situaties of interventies (bijvoorbeeld de kwalitatieve uitvoering van de zorgplicht door scholen of ontstane lacunes in het dekkend netwerk) waardoor het waarmaken van de zorgplicht door scholen in het geding is. Mogelijk zijn hiervoor extra financiële bijdragen noodzakelijk die niet binnen het reguliere budget vallen. Dit kan zich voordoen voor thuiszitters waarvoor niet direct (d.w.z. niet op korte termijn) passend onderwijs beschikbaar is, of leerlingen waarvoor een periode tot plaatsing in passend onderwijs overbrugd moet worden.

Weerstandsvermogen/risicoreserve

Dit leidt voornamelijk tot een gewenst weerstandsvermogen van ca. € 400.000,- (ruim 3% van de lumpsum).

Treasurybeleid

Het samenwerkingsverband heeft een treasurystatuut, laatst gewijzigd en vastgelegd op 1 oktober 2016. Uitgangspunt hierin is een treasurycomité, dat overleg voert over het treasurybeleid als en zodra daartoe aanleiding is. De penningmeester, algemeen directeur en controller hebben zitting in dit comité.

Het samenwerkingsverband beheert een betaalrekening en een spaarrekening, waarbij het merendeel van de liquide middelen op de spaarrekening zijn geplaatst. De rentebaten zijn als gevolg van de verder dalende spaarrente gering. Het samenwerkingsverband heeft geen vermogen geplaatst in aandelen of andere belangen en verstrekt geen leningen.

Het vermogen van het samenwerkingsverband is bestemd en zal m.n. worden ingezet om tot en met 2021 de dalende inkomsten die het gevolg zijn van de verevening te compenseren.

Toelichting op de jaarrekening

3.1. Exploitatieresultaat en reserves

Het exploitatieresultaat van het samenwerkingsverband over 2017 bedraagt € 836.494. Er was een negatief resultaat begroot van € 160.201. Een positief verschil van ruim 996.000 euro. Uit de analyse van het resultaat zijn verschillende oorzaken van dit positieve verschil aan te wijzen:

3.2. Baten

De baten zijn over 2017 € 293.565 hoger dan begroot, wat veroorzaakt wordt door:

- € 189.324 door een nabetaling in de herfst van 2017, als gevolg van het met terugwerkende kracht hoger vaststellen van de lumpsum over 2016-2017;
- € 29.793 door aanpassing van de lumpsum over het schooljaar 2017-2018;
- € 53.061 hogere inkomsten aan inkomend grensverkeer speciaal basisonderwijs;
- € 21.387 aan bonus van het Vervangingsfonds over het declaratiejaar 2016;

3.3. Lasten

Overdrachten

Op het totaal aan overdrachten is € 510.493 minder uitgegeven dan begroot.

- Dit wordt vooral veroorzaakt door de systematiek die aanvankelijk gehanteerd werd bij de toekenning van arrangementen vanuit het budget van de werkgebieden. Aanvankelijk was dit "doorlopend", waardoor arrangementen die aanvingen in het schooljaar 2016-2017, maar ingediend in het voorjaar van 2016, ook direct werden afgerekend. Hierdoor is een groot deel van de kosten aan arrangementen die tot in 2017 doorliepen geboekt op 2016 en is in 2017 een groot restant ontstaan van afgerond € 637.000. Vanaf het schooljaar 2017-2018 worden arrangementen geboekt in de periode dat ze worden uitgevoerd, en niet meer in de periode dat ze worden ingediend. Daarnaast zijn er spelregels opgesteld voor zowel restanten als reserveringen door werkgebieden¹¹.
- Bij de start van het samenwerkingsverband is de uitvoering van de 2%-regeling, waardoor SBO-scholen het verschil moeten terugbetalen tussen de ondersteuningsbekostiging voor het werkelijke aantal leerlingen en de van het rijk ontvangen ondersteuningsbekostiging (alsof zij 2% van het leerlingenaantal hebben), niet conform de gebruikelijke rekensystematiek uitgevoerd. Volgend op het besluit bij de behandeling van de overschotten op de tussenbalans van 31 juli 2016 heeft hier een reparatie op plaatsgevonden door een terugbetaling van € 121.022.

Management en organisatie

Deze post is in totaal met € 130.619 overschreden, voornamelijk als gevolg van personeel van derden.

- De loonkosten van personeel in dienst wijken in 2017 niet noemenswaardig van de begroting af. Op ingehuurd personeel daarentegen wordt overschreden. Dit wordt deels veroorzaakt doordat in de begroting 2016-2017 nog werd uitgegaan van coördinatie van de bedrijfsvoering in eigen dienst (wat niet gerealiseerd is), door tijdelijke uitbreiding van het secretariaat met een aantal uren voor de registratie van toelaatbaarheidsverklaringen, en ten slotte door inhuur van externen voor de vervanging van zwangerschapsverlof/ouderschapsverlof.
- De uitgaven op de huur wijken af als gevolg van het feit dat de exploitatie 2017 gebaseerd is op twee schooljaarbegrotingen, waarbij in 2016-2017 nog een lager bedrag was opgenomen. Dit geldt eveneens voor de afschrijving op investeringen in het interieur van de nieuwe locatie.

Uitvoeringsorganisatie

Deze lastenrubriek heeft een positief resultaat van € 178.863.

¹¹ [Extra ondersteuning op basisschool](#)

- De loonkosten aan consultants zijn in 2017 hoger dan begroot, als gevolg van vervanging van ziekteverlof en zwangerschapsverlof, waarvan de declaratie lager is dan de kosten. De kosten aan personeel van derden zijn daarentegen lager.
- De loonkosten aan ambulante begeleiders vanuit het speciaal onderwijs waren aanzienlijk lager (€ 195.313) als gevolg van een verminderde inzet.
- Een aantal posten die nog moeilijk te begroten zijn wijken marginaal af. Bij een volgende begroting wordt uiteraard met deze ervaringscijfers rekening gehouden.

Dit laatste geldt ook voor de omvang van inkomend en uitgaand grensverkeer (inkomend hoger dan begroot en uitgaand lager dan begroot), dat zich in de eerste jaren van het samenwerkingsverband, waarbij het grensverkeer weer vanaf “nul” werd opgebouwd.

Inmiddels is er voor 15 leerlingen aan inkomend grensverkeer en voor 2 leerlingen uitgaand grensverkeer.

3.4. Treasury

In 2017 is noch belegd of vreemd vermogen aangetrokken. Het samenwerkingsverband beheert naast een betaalrekening uitsluitend een spaarrekening. Het saldo hiervan bedroeg op 31 december 2017 € 2.546.735.

Jaarrekening 2017

Grondslagen

Algemeen

De algemene grondslag voor de waardering van de activa en passiva, alsmede voor het bepalen van het resultaat, is de verkrijgingsprijs. Voor zover niet anders vermeld, worden activa en passiva opgenomen voor de nominale waarde.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Tekorten en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn.

De jaarrekening is opgesteld volgens de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. In deze regeling is bepaald dat BW 2 Titel 9 en de richtlijnen voor de jaarverslaggeving (in het bijzonder RJ 660 'Onderwijsvrijstellingen') van toepassing zijn met inachtneming van de daarin aangeduide uitzonderingen.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op aanschafwaarde, verminderd met lineair berekende afschrijvingen, gebaseerd op de verwachte economische levensduur (rekening houdend met de rijksbekostiging voor materiële instandhouding). In het jaar van investeren wordt naar tijdsgelang afgeschreven.

De activagroepen met afschrijvingstermijnen zijn als volgt bepaald:

Verbouwing:	5 jaar
Meubilair:	5 jaar
ICT-desktop, printer en server:	5 jaar
ICT-laptops:	3 jaar
ICT-netwerkbekabeling:	20 jaar
Overige inventaris:	5 jaar

Als ondergrens voor te activeren zaken met een gebruiksduur van langer dan 1 jaar, wordt 5 500,- aangehouden.

Vorderingen

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde. Noodzakelijke geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid worden in mindering gebracht. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Liquide middelen

De liquide middelen staan, voor zover niet anders vermeld, ter vrije beschikking van het bestuur.

Eigen vermogen

De bestemmingsreserves zijn reserves met een beperktere bestedingsmogelijkheid, welke door het bestuur is aangebracht.

Voorzieningen

De voorzieningen worden opgenomen voor de nominale waarde. De voorziening jubilea is gevormd ter dekking van de kosten van jubileumgratificaties die op grond van de cao dienen te worden betaald. Daarbij wordt rekening gehouden met de datum van indiensttreding, blijfkanspercentage en een uitkering bij 25 en 40-jarig jubileum conform de cao. De voorziening is gewaardeerd tegen de waarde van € 550,- per fte.

Kortlopende schulden

De kortlopende schulden hebben een verwachte looptijd van maximaal één jaar.

Resultaatbepaling

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de baten (subsidies en overige baten) en alle hiermee verbonden, aan het verslagjaar toe te rekenen lasten. De lasten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor vermelde waarderinggrondslagen. De baten en lasten worden toegerekend aan de verslagperiode waarop deze betrekking hebben.

Pensioenen

De pensioenverplichtingen zijn ondergebracht bij bedrijfspensioenfonds ABP. Er bestaat geen individuele verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen anders dan hogere toekomstige premies bij een tekort ABP. De pensioenpremies die betrekking hebben op het boekjaar zijn als last in de staat van baten en lasten verantwoord.

(Rijks)bijdragen

Onder de (rijks)bijdragen OCW worden de vergoedingen voor personele- en exploitatiekosten opgenomen. De (rijks)bijdragen worden toegerekend aan het verslagjaar.

Afschrijvingen

De afschrijvingen zijn gerelateerd aan de aanschafwaarde van de desbetreffende immateriële- en materiële vaste activa. In het jaar van investeren wordt naar tijdsgelang afgeschreven.

Resultaatbestemming

Het resultaat wordt gemuteerd op het eigen vermogen, zoals opgenomen onder de overige gegevens en in de toelichting op de balans.

Kasstroomoverzicht

Het onderstaande kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Hierbij wordt het saldo baten en lasten als uitgangspunt genomen, waarop vervolgens correcties worden aangebracht voor verschillen tussen opbrengsten en ontvangsten en kosten en uitgaven.

Jaarrekening

Balans per 31 december 2017

		31-12-2017		31-12-2016	
		EUR	EUR	EUR	EUR
Vaste activa					
1.2	Materiële vaste activa	100.362		110.850	
			100.362		110.850
Vlottende activa					
1.5	Vorderingen	234.669		56.258	
1.7	Liquide middelen	<u>3.365.384</u>		<u>2.801.336</u>	
			3.600.053		2.857.594
			<u>3.700.415</u>		<u>2.968.444</u>
Eigen vermogen					
2.1	Eigen vermogen		3.394.322		2.557.828
Voorzieningen					
2.2	Voorzieningen		5.940		8.865
Kortlopende schulden					
2.5	Kortlopende schulden		300.153		401.751
			<u>3.700.415</u>		<u>2.968.444</u>

Staat van baten en lasten 2017

	2017		Begroting 2017		2016	
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
3.1 Rijksbijdragen OCW	13.020.548	¹	12.697.413		12.863.124	
3.2 Overige overheidsbijdragen	0		0		20.563	
3.5 Overige baten ¹²	<u>85.282</u>		<u>10.834</u>		<u>8.491</u>	
Totaal baten		<u>13.105.830</u>		<u>12.708.247</u>		<u>12.892.178</u>
1) De overdrachten schoolbesturen zijn miv het jaar 2017 gerangschikt onder de lasten-overdrachten schoolbesturen.						
Lasten						
4.1 Personele lasten	2.001.080		2.001.540		1.855.613	
4.2 Afschrijvingen	27.411		18.901		14.059	
4.3 Huisvestingslasten	58.415		42.917		77.883	
4.4 Overige instellingslasten	340.362		349.235		278.248	
4.5 Overdrachten schoolbesturen	<u>9.842.068</u>		<u>10.269.190</u>		<u>10.127.648</u>	
Totaal lasten		<u>12.269.336</u>		<u>12.868.449</u>		<u>12.353.451</u>
Saldo baten en lasten		836.494		-160.202		538.727
5 Financiële baten en lasten	<u>0</u>		<u>0</u>		<u>2.295</u>	
		0		0		2.295
Resultaat		<u>836.494</u>		<u>-160.202</u>		<u>541.023</u>

¹² Deze o.a. bestaat uit: € 63.300 baten aan grensverkeer, waarvan € 18.500 de periode augustus – december 2016 betreft, € 8.100 bonus van het Vervangingsfonds en € 13.110 afboeken van een schuld aan Experis.

Kasstroomoverzicht over 2017

	2017		2016	
	EUR	EUR	EUR	EUR
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Resultaat		836.494		538.727
Aanpassingen voor:				
-afschrijvingen (incl. desinvesteringen)	27.411		14.059	
-mutaties voorzieningen	<u>-2.925</u>		<u>-2.887</u>	
		24.486		11.172
Veranderingen in vlottende middelen:				
-vorderingen	178.411		-13.261	
-kortlopende schulden	<u>-101.598</u>		<u>-8.936</u>	
		-280.008		-22.197
Kasstroom uit bedrijfsoperaties				
Ontvangen interest	0		2.455	
Betaalde interest	<u>0</u>		<u>-160</u>	
		0		2.295
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten		580.972		529.997
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
Investeringen in materiële vaste activa	<u>16.924</u>		<u>-115.555</u>	
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		-16.924		-115.555
Mutatie liquide middelen		<u>564.048</u>		<u>414.442</u>
Beginstand liquide middelen	2.801.336		2.386.893	
Mutatie liquide middelen	<u>564.048</u>		<u>414.442</u>	
Eindstand liquide middelen		<u>3.365.384</u>		<u>2.801.336</u>

Toelichting op de balans

Vaste activa

	Aanschafprijs	Afschrijving cumulatief	Boekwaarde	Investering	Boekwaarde desinv.	Afschrijving	Aanschafprijs	Afschrijving cumulatief	Boekwaarde
	1-1-2017	1-1-2017	1-1-2017				31-12-2017	31-12-2017	31-12-2017
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
1.2	Materiële vaste activa								
1.2.1	65.413	5.634	59.779	5.469		13.539	70.882	19.173	51.709
1.2.2	60.503	9.431	51.072	11.455		13.873	71.958	23.304	48.654
Totaal	125.916	15.065	110.850	16.924		27.412	142.840	42.477	100.362

	2017	2016
	EUR	EUR
1.5	Vorderingen	
1.5.7	36.239	366
1.5.7.2	183.938	52.071
	<u>220.177</u>	<u>52.437</u>
1.5.8		
1.5.8.1	67.492	3.821
	<u>67.492</u>	<u>3.821</u>
1.5.9		
	67.492	3.821
	-53.000	0
	<u>234.669</u>	<u>56.258</u>

¹³ Dit betreft vorderingen grensverkeer.
V5/290618

1.7		Liquide middelen		2017		2016			
		EUR		EUR		EUR			
1.7.2	Betaalrekening	818.649	24.601						
1.7.3	Spaarrekening	2.546.735	2.776.735						
		<u>3.365.384</u>	<u>2.801.336</u>						
2.1	Eigen vermogen								
		Stand per 1 januari 2017	Resultaat	Overige mutaties	Stand per 31 december 2017				
		EUR	EUR	EUR	EUR				
	Algemene reserve								
2.1.1	Algemene reserve	2.032.828	836.494	0	2.869.322				
2.1.2	Bestemmingsreserve (publiek)								
2.1.2.1	Bestemmingsreserve verevening	<u>525.000</u>	0	0	<u>525.000</u>				
		<u>2.557.828</u>	<u>836.494</u>	<u>0</u>	<u>3.394.322</u>				
2.2	Voorzieningen								
		Stand per 1 januari 2017	Dotaties	Onttrekkingen	Vrijval	Rente mutatie (bij contante waarde)	Stand per 31 december 2017	Kortlopende deel < 1 jaar	Langlopende deel > 1 jaar
		EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
2.2.1	Personeelsvoorzieningen	6.375	3.899	4.334	0	5.940	0	5.940	
	Voorziening Jubilea	2.490	0	0	2.490	0	0	0	
	Voorziening Spaarverlof	8.865	3.899	4.334	2.490	0	5.940	0	5.940

Voor verdere toelichting op het eigen vermogen: zie p.12

	2017		2016	
	EUR	EUR	EUR	EUR
2.5 Kortlopende schulden				
2.5.3 Crediteuren		158.854		236.322
2.5.7 Belastingen en premies sociale verzekeringen				
Belasting en premie sociale verzekeringen	43.235		38.734	
Schulden ter zake van pensioenen	10.401		7.878	
Overige kortlopende schulden	48.419		78.031	
		<u>102.055</u>		<u>124.643</u>
2.5.10 Overlopende passiva				
Accountants- en administratiekosten	11.495		0	
Vakantiegeld	27.749		21.349	
Overige kosten	0		19.437	
		<u>39.244</u>		<u>40.786</u>
		<u>300.153</u>		<u>401.751</u>

Model G Verantwoording subsidies

G2	Subsidies met verrekeningsclausule	Toewijzing kenmerk	Toewijzing datum	Bedrag toewijzing	Ontvangsten t/m verslagjaar	Totale kosten	Te verrekenen		
G2A	Aflopend per ultimo verslagjaar			EUR	EUR	EUR	EUR		
	Niet van toepassing			0	0	0	0		
	Totaal								
				EUR	EUR	EUR	EUR		
G2B	Doorlopend tot in een volgend verslagjaar								
	Omschrijving	Toewijzing kenmerk	Toewijzing datum	Bedrag van toewijzing	Saldo 31-12-2017	Ontvangsten in 2017	Lasten 2017	Totale kosten t/m 2017	Saldo nog te besteden per 31-12-2017
	Niet van toepassing			EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
	Totaal			0	0	0	0	0	0

Toelichting behorende tot staat van baten en lasten

	2017		Begroting 2017		2016	
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
3.1						
Rijksbijdragen						
Rijksbijdrage OCW/EZ						
3.1.1	13.020.548	13.020.548	12.697.413	12.697.413	12.863.124	12.863.124
Rijksbijdrage OCW/EZ		<u>13.020.548</u>		<u>12.697.413</u>		<u>12.863.124</u>
De overdrachten zijn nu gerangschikt onder 4.5 doorbetalingen aan schoolbesturen.						
3.2						
Overige overheidsbijdragen en -subsidies						
3.2.2	0	0	0	0	20.563	20.563
Overige overheidsbijdragen en -subsidies		<u>0</u>		<u>0</u>		<u>20.563</u>
3.5						
Overige baten						
3.5.6	85.282	85.282	10.834	10.834	8.491	8.491
Overige baten		<u>85.282</u>		<u>10.834</u>		<u>8.491</u>

	2017		Begroting 2017		2016	
	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR	EUR
4.1 Personele lasten						
4.1.1 Lonen en salarissen						
4.1.1.1 Brutolonen en salarissen	721.226		790.208		469.393	
4.1.1.2 Sociale lasten	78.982		0		101.858	
4.1.1.3 Pensioenpremies	86.262		0		56.561	
		886.470		790.208		627.812
4.1.2 Overige personele lasten						
4.1.2.1 Dotaties personele voorzieningen	1.410		15.833		-843	
4.1.2.2 Personeel niet in loondienst	1.000.177		1.066.251		1.201.203	
4.1.2.3 Overig	137.457		129.249		27.442	
		1.139.044		1.211.332		1.227.802
4.1.3 Af: uitkeringen		24.434		0		0
		2.001.080		2.001.540		1.855.613
4.2 Afschrijvingen						
4.2.1 Immateriële vaste activa	0		0		0	
4.2.2 Materiële vaste activa	27.411		18.901		14.059	
		27.411		18.901		14.059
4.3 Huisvestingslasten						
4.3.1 Huur (toel. zie p.15).	53.257		37.917		40.604	
4.3.7 Overige huisvestingslasten	5.158		4.999		37.279	
		58.415		42.917		77.883

4.4	Overige instellingslasten				
4.4.1	Administratie- en beheer	33.601	23.833	89.258	
4.4.4	Overige lasten	253.761	325.401	188.990	
4.4.9	Dot.vz.dub.debiteuren	53.000	0	0	
		<u>340.362</u>	<u>349.235</u>	<u>278.248</u>	
4.5	Doorbetalingen aan schoolbesturen				
	Verplichte afdrachten uit te voeren door DUO aan (v)so	3.922.398	3.818.380	3.856.229	
4.5.1.1	Doorbetaling obv 1 februari aan (v)so	567.338	436.486	337.047	
4.5.2.2	Doorbetaling obv 1 februari aan sbo	0	0	0	
	Overige doorbetalingen aan schoolbesturen	5.352.332	6.769.159	5.934.372	
		<u>9.842.068</u> ¹⁴	<u>11.024.025</u>	<u>10.127.648</u>	

Honoraria van de accountant

De volgende honoraria van Van Ree accountants zijn ten laste gebracht van de organisatie, haar dochtermaatschappijen en andere maatschappijen die zij consolideert, een en ander zoals bedoeld in artikel 2:382a BW:

	2017	Begroting 2017	2016
Onderzoek naar de jaarrekening	12.669	5.501	6.523
Andere controlediensten	0	0	0
Adviesdiensten op fiscaal terrein	0	0	0
Andere niet-controlediensten	0	0	0
Totaal		<u>12.669</u>	<u>5.501</u>
			<u>6.523</u>

¹⁴ Toelichting op het verschil met 2016: de kosten aan plaatsen in het SO waren in het schooljaar 2016-2017 lager dan in 2015-2016. Daarnaast neemt conform de meerjarenbegroting het bedrag in het basisonderwijs voor de afbouw van de rugzakmiddelen conform het scenario van de "zachte landing" af.

5	Financiële baten en lasten				
5.1	Rentebaten	0	0	2.455	
5.2	Overige financiële lasten	0	0	-160	
		<u>0</u>	<u>0</u>	<u>2.295</u>	

Bezoldiging topfunctionarissen
Leidinggevende topfunctionarissen

Bedragen x € 1

	A.M.H. Ottenheim-Vliegen	
	2017	2016
Functie	directeur	directeur
Duur dienstverband in:	1/1 - 31/12	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband in 2016 (in fte)	1,0	1,0
Gewezen topfunctionaris ?	nee	nee
(fictieve) dienstbetrekking ?	ja	ja
Bezoldiging	0	0
Beloning	85.415	80.268
Belastbare onkostenvergoedingen	0	0
Beloningen betaalbaar op termijn	13.457	10.036
Totaal bezoldiging	98.872	90.304
Toepasselijk WNT-maximum	181.000	179.000

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Er is een huurovereenkomst met Stichting Beheer Grobel voor een periode van 5 jaar en loopt t/m 28 februari 2021. De gehuurde bedrijfsruimte ligt aan de Hertog Aalbrechtweg 5 te Alkmaar. De huurprijs bedraagt € 78.250 op jaarbasis.

Het samenwerkingsverband heeft een dienstverleningsovereenkomst afgesloten met Stichting Heliomare en stichting Aloysius. De overeenkomsten zijn ingegaan per 1 augustus 2015 voor onbepaalde tijd. Voor het schooljaar 2016/2017 is het overeengekomen vergoedingsbedrag € 94.000 per fte. Voor het schooljaar 2017/2018 kan het vergoedingsbedrag niet meer bedragen dan € 89.000 per fte.

Duurzame inzetbaarheid

Er zijn geen medewerkers die gebruik maken van de mogelijkheid om verlofuren te sparen.

Gebeurtenissen na balansdatum

Na afloop van het boekjaar hebben zich geen gebeurtenissen voorgedaan, die belangrijk zijn voor de interpretatie van de cijfers.

Controleverklaring

De controleverklaring is opgenomen op de volgende pagina's.

Aan de algemeen directeur en
het algemeen bestuur van
Stichting Samenwerkingsverband Noord-Kennemerland PO
Hertog Aalbrechtweg 5
1823 DL ALKMAAR

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2017

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2017 van Stichting Samenwerkingsverband Noord-Kennemerland PO te Alkmaar gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- Geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Samenwerkingsverband Noord-Kennemerland PO op 31 december 2017 en van het resultaat over 2017 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2017 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1. Referentiekader van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2017;
2. de staat van baten en lasten over 2017; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Samenwerkingsverband Noord-Kennemerland PO, zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf 2.2.2. Bestuursverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf 2.2.2. Bestuursverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en de overige OCW wet- en regelgeving.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het algemeen bestuur en de algemeen directeur voor de jaarrekening

Het algemeen bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het algemeen bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen. In dit kader is het algemeen bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het algemeen bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het algemeen bestuur afwegen of de stichting in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het algemeen bestuur de jaarrekeningopmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het algemeen bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het algemeen bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten toelichten in de jaarrekening.

De algemeen directeur is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht, dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Amsterdam, 29 juni 2018

Horlings Accountants & Belastingadviseurs B.V.

Was getekend

De heer C. Rabe
Registeraccountant

Bijlage bij de controleverklaring:

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2017, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het algemeen bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het algemeen bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.